

VECTOR[®]

TYGODNIK POLONII

ŁĄCZYMY
POLONIĘ
DOŁĄCZ
DO NAS

Nr 16-17 (79-80) / Rok III / 20-27. 04. 2014 r.

HEBDOMADAIRE - VECTOR POLONII - FRANCE - BELGIQUE - LUXEMBOURG - 1,50 € - www.vectorpolonii.com

**Trudne rzeczy robimy szybko,
a na niemożliwe trzeba
trochę poczekać...**
JÓZEF CYWIŃSKI

W NUMERZE m.in.
- **WIELKANOC** - Zajęczek kontra dzwony wracające z Rzymu, czyli słów kilka o tradycjach wielkanocnych w Polsce, Francji i na świecie...
- Wielkanocne przepisy kulinarne

**WYDANIE
ŚWIĄTECZNE**

*Zdrowych i radosnych
Świąt Wielkanocnych*

*spędzonych w rodzinnej atmosferze
przy stole wypełnionym zapachem wiosny
i aromatycznych ciast
życzy*

GASTT
gastronomie-tendance

Święta w polskich sklepach

- **AUX DELICES POLONAIS**
205, RUE SAINT MAUR 75010 PARIS
- **MANOREK**
156, RUE OBERKAMPF, 75011 PARIS
- **AUX REGALS**
17, RUE DU DOCTEUR GOUJON 75012 PARIS
- **COMME EN POLOGNE**
9, RUE PIERRE GINIER 75018 PARIS
- **CHEZ ADRIANA ET MARGOT**
14, RUE DES GONCOURT 75011 PARIS
- **PETRUS**
9 RUE CHEVREUIL 75011 PARIS
- **JACKY ASSOCIATION**
7, RUE RENE BOLLANGER 75010 PARIS
- **CHEZ CATHERINE**
Galerie Madelaine

Oferują:

- Szeroki wybór wędlin o niezapomnianych smakach z nutką świątecznej atmosfery
- Wszelkie produkty, które są Ci potrzebne aby poczuć atmosferę Świąt Wielkanocnych
- Duży wybór alkoholi i piw*
- Przewidziane liczne świąteczne promocje

*już od 99 centów

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

WYWIAD TYGODNIA: ROZMOWA Z JÓZEFEM CYWIŃSKIM

ZAPRASZAMY NA...

Wystawę prac Piotra Betleja *Refleksje*
do Galerii Roi Doré
(szczegółowe informacje
w Kalendarium na s. 15)

SPIS TREŚCI

4 TU I TERAZ:

Od Redakcji

5 WIELKANOC

Zajączek kontra dzwony wracające z Rzymu,
czyli słów kilka o tradycjach wielkanocnych
w Polsce, Francji i na świecie...

6 POLSKIE TROPY:

Rok Polski w Turcji

POLONUS TYGODNIA:

Laurie Cholewa

7 SPOSTRZEŻENIA

POLSKIEJ PARYŻANKI:

Śluby

8 WIDZIANE Z TINQUEUX

9 WYDARZENIA:

- „Dzień Polaka” w walijskim Bangor
- Bezrobotni imigranci
- W skrócie

10 ADWOKAT RADZI:

Wypadek samochodowy –
co dzieje się na miejscu zdarzenia?

11 MODA:

Dobra mina do złej gry

NA ZDROWIE:

Rozwód oczami dziecka

12 - 13 DZIEJE SIĘ

Piotr Betlej – Malarstwo z pazurem

14-15 POWIEŚĆ W ODCINKACH

Fragment powieści
Cezarego Dobiesza *Wazon sypialny*

16-17 WYWIAD VECTORA

Józef Cywiński

18-19 VECTOREK

20-21 ROZRYWKA

24-27 PROGRAM TV

28 HOROSKOP, PRZEPIS

29 KULINARNE PRZEPISY WIELKANOCNE

30 REKLAMA

31 DROBNE OGŁOSZENIA

32 SZTUKA NIECODZIENNA

Nauka w teatrze. Zwłoki

s. 6

s. 8

s. 10-11

s. 16-17

s. 32

OD REDAKCJI

Czas wielkanocny jest szczególny. Po pierwsze – to czas refleksji i zadumy, po drugie – odpoczynku, po trzecie – dla wielu Rodaków to okazja do wyjazdu. Gdzie? Ba, do Polski oczywiście! Większość z nas za nią tęskni, a nasze wyjazdy są swojego rodzaju rytuałami. Planujemy je odpowiednio wcześnie, starannie się do nich przygotowujemy i czekamy na nie z niecierpliwością. Zawsze towarzyszy temu pewne „podniecenie”, czasami nieposkromiona radość, ale nierzadko również „niepokój” związany z konfrontacją. Z czym? Z rodziną, z przyjaciółmi, ze wspomnieniami, ze stereotypami, z wszelkiego rodzaju różnicami. Jednak chcemy tej konfrontacji, czekamy na nią, a później chętnie ją analizujemy. Co się zmieniło, co jest takie samo, co nowe, co stare?

Jedno nie zmienia się nigdy. Zawsze obdarowujemy podarkami z zagranicy rodzinę, przyjaciół, a ci wręczają nam ulubione przysmaki, których staramy się później przywieźć jak najwięcej. Na szczęście sytuacja trochę się zmieniła i dziś, w drugiej

dekadzie XXI wielu, nie musimy zwozić zapasów na kilka miesięcy, niczym za czasów studenckich. I w Paryżu, i w Brukseli (jak i w innych miastach obu krajów) jest wystarczająco dużo polskich sklepów. A tam, pełny asortyment rodzimych produktów: biała kiełbasa, kaszanka, chrzan, ptasie mleczko... - wszystko to jest na wyciągnięcie ręki, wystarczy pójść na zakupy do odpowiedniego sklepu. To także szczególnie ważna i praktyczna informacja dla osób, które Wielkanoc spędzają poza Polską.

Jednak są rzeczy, których nie ma na wyciągnięcie ręki. To rodzina, to znajomi, to rodzime pejzaże, szczególnie i wyjątkowe miejsca, których nie można zastąpić niczym innym... W tym szczególnym okresie, w czasie Wielkiej Nocy, pomyślmy o tych osobach i o tych miejscach...

Redakcja „Vectora Polonii” życzy Państwu smacznego jajka, udanej pogody i wielu radosnych chwil!

WESOŁEGO ALLELUJA!

KONKURS

Redakcja „**Vectora Polonii**” zaprasza do udziału w konkursie

NAJPIĘKNIEJSZA PISANKA WIELKANOCNA

Zdjęcia pisanek należy nadesłać do 6 maja 2014 r.

na adres: redakcja@vectorpolonii.com

Nagrodą jest przewodnik „Francja po polsku” Barbary Stettner-Stefańskiej.

Zwycięzca zostanie wybrany na podstawie liczby głosów Czytelników.

Głosy będzie można oddawać na stronie internetowej:

www.vectorpolonii.com w zakładce: **KONKURS**.

Wyniki konkursu ogłosimy na łamach naszego tygodnika.

VECTOR[®]
TYGODNIK POLONII
depuis 2012

REDACTION EN CHEF

Julita Lech
j.lech@vectorpolonii.com

REDACTION

Anna Garnys, Alicja Polap,
Luiza Sawicka-Hofstede,
Anna Rudek-Śmiechowska,
Katarzyna Tymiec

FEUILLETONS

Krystyna Mazurówna,
Jean-Claude Kociolok

EDITEUR

Editions yot-art

SIEGE SOCIAL

6, rue Sainte Anastase, 75003 Paris
tél. 09 62 62 77 86,
e-mail: redakcja@vectorpolonii.com,
www.vectorpolonii.com

DIRECTEUR DE LA PUBLICATION

Józef Rudek

IMPRESSION

Printgraph, 32-800 Brzesko, drukarnia@printgraph.pl

PUBLICITE ET ANNONCES

6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paris
tel.: 09 62 62 77 86, e-mail: redakcja@vectorpolonii.com

LETTRES A LA REDACTION

redakcja@vectorpolonii.com

GRAPHISTE

Paweł Wójcik, e-mail: pawel.cube3d@gmail.com

N° Commission Paritaire: 1215 | 92120
ISSN : 2264-4717

Zajączek kontra dzwony wracające z Rzymu, czyli słów kilka o tradycjach wielkanocnych w Polsce, Francji i na świecie...

W Poniedziałek Wielkanocny Polacy splash się wodą... – taki tekst znaleźć można było kilka lat temu w promocyjnej gazecie jednego z hipermarketów, poświęconej świętom wielkanocnym, i adresowanej do mieszkańców północnej Francji. Pomijając tajemnicze słówko splash, odzwierciedla to niewątpliwie francuską fascynację polskimi tradycjami, które pojawiły się w Nord-Pas-de-Calais wraz z polską emigracją.

Śmigus-Dyngus, mający swoją genezę w obrzędowości Słowian, którzy oczyszczali się po zimie z brudu i chorób, okładając się witkami i polewając wodą, przetrwał jeszcze, oprócz Polski, na Morawach, Słowacji i zachodniej Ukrainie.

Jako że chrześcijaństwo przejęło większość pogańskich praktyk związanych z porami roku, przesileniem wiosennym czy równonocą, zgrabnie włączając je do kalendarza liturgicznego, również i ta tradycja doczekała się nowej historii. Ma ona się wiązać z Chrztmem Polski w 966 r. i symbolizować bądź ulewne deszcze, które wtedy spadły, bądź tży, które wylał tego dnia lud, albo ostatecznie miał to być symbol zanurzenia w wodzie, przyjmującego chrzest Mieszka I.

Tak czy inaczej, Śmigus-Dyngus jest konsekwentnie kulturowany, a co niektórzy młodzieńcy wracają do daw-

nym tradycji, uganiając się za wybrankami serca z wiadrami wody tak skutecznie, że musi interweniować policja. Tym niemniej, zwyczaj ten nieodmiennie fascynował i fascynuje obcokrajowców, kiedyś Francuzów z północy, a dziś cudzoziemców spędzających Wielkanoc w Polsce.

A zajączek wielkanocny? Najprawdopodobniej dostaliśmy go w prezencie – podobnie jak choinkę bożonarodzeniową – od Niemców. Według legendy, biedna wdowa, nie mając nic dla swoich dzieci, pochowała w ogródku kolorowe jajka, a że w tym momencie pojawił się miły gryzoń, dzieci były przekonane, że to on je znosi i zaczęły przygotowywać gniazdko. Polskie dzieci okazały się pragmatyczne i wystawiają koszyczek.

Zając (Osterhase), wraz z emigrantami niemieckimi, zawędrował też do Ameryki, gdzie przybrał formę króliczka Easter Bunny, a w Australii – wielkoucha króliczego, zwanego piesszczotliwie bilbi, i jest to nie tyle tradycja, co owoc pracy marketingowców. Jako że w Australii króliki są plagą, z którą się walczy, przyrodnicy chcieli uwrażliwić dzieci na los torbaczka, który zagrożony jest wyginięciem. Ich zabiegi odniosły skutek i odtąd na wystawach w okresie Świąt Wielkanocnych króluje zwierzątko obdarzone przez naturę nieproporcjonalnie wielkimi uszami, które mu służą do chodzenia w czasie upałów.

Z kolei mali Francuzi, poza mieszkańcami Alzacji, którzy też mają zajączka, czekają na dzwony wracające

z Rzymu. Gdy w kościele milkną one w Wielki Piątek i słyszemy dźwięk kołatek, mieszkańcy Galii mówią, że dzwony pofrunęły do Rzymu, by wrócić w Wielką Niedzielę i rzucić pro do drozde do ogródków czekoladki dla dzieci...

Poza czekoladkami, mieszkańcy kraju nazywanego najstarszą córką Kościoła, niespecjalnie świętują w tym czasie. Dwa wolne dni są okazją do wyjazdów, spacerów, na stole pojawia się ewentualnie gigot d'agneau. Nic więc dziwnego, że Polacy, którzy twardo trwają na straży żuru, wielkanocnej baby, chrzranu, mazurka i pisanek, kiedy znajdują się za granicą, starają się zachować część rodziwej atmosfery i korzystają z bogatej oferty polskich sklepów i blogów kulinarnych, które choć już często tworzone po francusku czy angielsku, doskonale oddają nostalgię za atmosferą świąt, takich jak u mamy i papie...

A w ostateczności zostaje pisanek. Te najpiękniejsze – podziwiane są na całym świecie, na licznych wystawach, w muzeach...i, bynajmniej, nie ustępują urodzaju słynnym jajom Fabergé.

Póki co, możemy więc postawić obok palemek kolorowe jajko na świątecznym stole, bezkarnie objadać się czekoladowymi zajączkami (w święta kalorii się nie liczy) i złożyć sobie najlepsze życzenia, ciesząc się wyjątkowo wczesną i piękną wiosną.

Aleksandra Stenka

Rok Polski w Turcji

6 marca br. oficjalnie rozpoczął się Rok Polski w Turcji - wielka prezentacja polskiej kultury w tym kraju. Zainaugurowała go wystawa *Dalekie sąsiedztwo – bliskie wspomnienia*, wspólny projekt Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Sakıp Sabancı w Stambule.

Łącznie w 2014 r. Polska zaprezentuje w Turcji ponad 100 projektów artystycznych. Będą to m.in. wystawy sztuki i designu, koncerty muzyki poważnej i współczesnej, pokazy filmów (m.in. retrospektywa filmów Krzysztofa Kieślowskiego), prezentacje artystów sztuk wizualnych, spektakle teatralne i taneczne, działania artystyczne w przestrzeni miejskiej, a także projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Główna część programu kulturalnego w Turcji prezentowana będzie od kwietnia do września br.

Pretekstem do obchodzonego w 2014 Roku Polskiego w Turcji jest 600. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych między obu krajami. Według Kronik Jana Długosza miało to miejsce cztery lata po bitwie pod Grunwaldem, a więc w 1414 roku, w momencie, kiedy Sultan Mehmed I Çelebi przyjął pierwszą polską

misję dyplomatyczną na swoim dworze w ówczesnej stolicy imperium – Bursie. I choć od tamtej pory historia stosunków polsko-tureckich nierzadko była burzliwa i naznaczona wojnami, to jak mówi Paweł Potoroczyn, dyrektor Instytutu Adama Mickiewicza, który odpowiedzialny jest za program Roku Polskiego w Turcji:

„Niewiele krajów może pochwalić się tak długą historią nieprzerwanego partnerstwa. 600 lat to doskonała okazja do prezentacji i promocji marki Polska. Poprzez blisko sto projektów kulturalnych chcemy pokazać odbiorcom najbardziej wartościowe dokonania polskiej kultury i pozytywnie wpłynąć na dalsze kształtowanie się relacji polsko-tureckich”.

Podczas oficjalnej inauguracji roku Polskiego w Turcji, Prezydent RP Bronisław Komorowski odwiedził położoną niedaleko Stambułu miejscowość Polonezköy (Polska Wieś) czyli niegdyśiejszy Adampol. Wieś została założona w 1842 roku przez Michała Czajkowskiego, polskiego pisarza, uczestnika walk niepodległościowych, na terenach zakupionych od rządu tureckiego, z inicjatywy księcia Adama Czartoryskiego. To właśnie na jego cześć miejscowość otrzymała nazwę Adampol. W wiosce osie-

dlali się polscy emigranci, uczestnicy powstań narodowych XIX wieku, żołnierze polskich jednostek wojskowych organizowanych w Turcji i walczących w Wojnie Krymskiej przeciwko Rosji. Jednak Adampol stał się nie tylko miejscem azylu dla polskich emigrantów, ale także ośrodkiem działalności politycznej i kulturalnej polskiej emigracji.

Do połowy XX wieku była typową wsią rolniczą, w której obok tureckiego używany był także język polski i pielęgnowano polskie obyczaje. Podczas kryzysu gospodarczego w latach 60. wielu adampolan wyemigrowało z Turcji, a sama miejscowość zmieniła charakter na typowo turystyczny.

Obecnie w Adampolu zamieszkanym przez ok. 700 osób, ludzie polskiego pochodzenia stanowią mniejszość, choć do dziś na wójta wybiera się tradycyjnie osobę o polskich korzeniach. Najnowszym wójtem został Frederik Nowicki wybrany 31 marca br. Co roku w okresie letnim organizuje się też w Adampolu festiwal folklorystyczny, który podkreśla związki z Polską. Miastami partnerskimi są Tomaszów Mazowiecki i podkrajowa Lanckorona.

We wsi znajduje się historyczny cmentarz z grobami pierwszych osadników, między innymi grób Ludwigi Śniadeckiej, która była za młodu sympatią Słowackiego oraz 92 inne zabytkowe nagrobki, Kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej. Warto odwiedzić „Dom Pamięci Zofii Ryży”, gdzie można obejrzeć pamiątki rodzinnego zbioru, stare i nowe fotografie, księgi i dokumenty, wystroj wnętrz.

oprac. Redakcja VP

na podst.: culture.pl, adampol-polonezkoy.pl, lanckorona.pl

Tablica upamiętniająca 150-lecie założenia Adampola. Napis głosi: *"Tu, w polskiej wsi zwanej kiedyś Adampolem, żyli i żyją Polacy"*

Polski festiwal w Adampolu,

POLONUS TYGODNIA

Laurie CHOLEWA

Prezentka telewizyjna, dziennikarka. Urodziła się w 1980 r. w rodzinie polskich emigrantów. Dorastała w XX dzielnicy Paryża, a jej rodzice prowadzili bar - brasserie przy rue de Rivoli w centrum miasta.

Ukończyła Prawo gospodarcze na Sorbonie, jednak karierę prawniczą porzuciła dla telewizyjnej.

Debiutowała na kanale Ciné Cinéma, dla którego pracowała przez 4 lata, aby zdobywać telewizyjne doświadczenie jako prezentka stacji Direct 8 prowadząc takie programy jak *Ça Tourne* i *L'école des stars*. W 2006 została wyróżniona nagrodą dla najlepszej młodej prezentki telewizyjnej. 4 lata później rozpoczęła współpracę z France 2.

Telewizowie pamiętają ją z programu muzycznego *Encore une chanson!* Po rozczarowują-

ym zakończeniu pracy w tej stacji, utworzyła własną firmę produkcyjną Pat productions, która współprodukuje programy telewizyjne dla kanałów France 3 i NRJ 12. Laurie specjalizuje się w tematyce kulturalno - rozrywkowej, szczególnie związanej z muzyką i piosenką, ale znana jest również z programów sportowych. W minionym roku można ją było zobaczyć w codziennym programie *Vous êtes en direct* emitowanym na kanale NRJ 12. Na antenę Eurosortu wróciła też emisja jej programu *Watts*, do którego zaprasza gwiazdy sportu. Energiczna i atrakcyjna Cholewa prowadzi koncerty, ceremonie otwarcia festiwali.

Próbowała również sił jako aktorka. W 2012 r. wcieliła się w postać dziennikarki w filmie zrealizowanym przez jej brata Davida - *Dead Shadows*.

Jest zaangażowana w działalność charytatywną na rzecz walki z rakiem trzustki, choroby, na którą kilka lat wcześniej zmarł jej ojciec. Dwukrotnie, w 2012 i 2013 roku, zorganizowała koncert charytatywny pod nazwą *Leurs voix pour l'espoir*.

Do udziału w tym wydarzeniu udaje jej się namówić gwiazdy piosenki francuskiej. Często są to jej przyjaciele, wśród nich Matt Pokora, w którego żyłach również płynie polska krew. Fundusze zebrane dzięki koncertowi zasilają fundację ARCAD, wspierającą badania nad tym nowotworem.

SPOSTRZEŻENIA POLSKIEJ PARYŻANKI

ŚLUBY

Wiosna przyszła na całego – kwiecień -plecień, a wkrótce nadejdzie i maj. Maj i czerwiec – to tradycyjnie miesiące ślubów. Nie mogę tego tak bardzo krytykować, sama wysłam za mąż, i to dwukrotnie. Oba razy w maju, w dodatku każdorazowo trzynastego, ale bynajmniej nie zrobiłam tego z rozmysłem.

Kiedyś, przeglądając stare papierzyska, ze zdumieniem stwierdziłam, że zarówno moja pierwsza, jak i druga przysięga ślubna, miała miejsce w tym samym dniu. Mają one tę samą datę, z kilkuletnią różnicą, ma się rozumieć. Fatum? Mój pierwszy ślub, jeszcze w Polsce (zawarty na wniosek tatusia, który – wlokąc się w ogonie postępu – twierdził, że nie wypada żyć na wiare...) był typowym błędem młodości. Całe to małżeństwo trwało jakieś trzy miesiące, za to rozwód ciągnął się, zgrzytając, jakieś trzy lata. Mój drugi – francuski – małżonek, wybrany już z własnej a nieprzymuszonej woli (no, trochę może ja go przymuszałam?) trzymał się, jako mąż, lat trzynastcie, a nawet grubo po rozwodzie, który minął zupełnie bezboleśnie, jest zupełnie przyzwoitym ex-mężem...

Po tych doświadczeniach jestem raczej wrogiem ślubów, no ale każdy ma – a przynajmniej powinien mieć – swój rozum, i robi to, co tam mu pasuje. Właśnie w czerwcu skoczę do Warszawy, bo żeni się syn jednej z moich polskich przyjaciółek. Ślub ma mieć miejsce w kościele wilanowskim, w sobotę po południu, a potem specjaliści, zaproszeni uroczyste goście, w skład których mam zaszczyt się zaliczać, zjedzą wspólnie wykwintny (mam nadzieję!) obiad w restauracji tamże. Po obiedzie zamówiony jest podwieczorek, a po nim – jednym ciurkiem – kolacja. Około północy ma wjechać tort weselny, tudzież moja córeczka z narzeczonym i ich syneczkiem,

k którzy w tej sprawie przylecą z Paryża, trochę spóźnieni, ale z prezentem! Noc należeć będzie do nas, wytrwamy, pijąc albo trzeźwiąc do rana, bo przewidziane jest również wspólne śniadanie!

A teraz sprawa prezentów. Na ogół, jak i wszystkie inne prezenty, tak i te są najczęściej chybione – istnieje w dodatku niebezpieczeństwo powtórek, co potem robić z trzema żelazkami, czterema odkurzacami i dwoma hamakami, zwłaszcza, jak się nie ma ogrodu? Albo – gdzie wsadzić olbrzymi, zajmujący pół kuchni elektryczny robot wieloczynnościowy? Państwo młodzi przytomnie kazali nie nabywać prezentów indywidualnych, tylko dać forszę, przeznaczoną na podróż poślubną. Gdzie? Zależać to ma od szczodrości zaproszonych – może Karaiby, albo chociaż jakaś Słowacja, a w najgorszym razie może skończyć się i na podróży do Świdra pod Warszawą...

A w lipcu? A w lipcu też jest dobry moment do żeniaczki – właśnie córka jednej z moich polskich przyjaciółek paryskich wychodzi za mąż! Ze obydwójce są Polakami, mieszkającymi w Paryżu, ślub cywilny miał już miejsce w merostwie paryskim, a kościelny – odbędzie się w kraju. Nie byle gdzie, w kościele Mariackim w Krakowie! Dwustu zaproszonych gości zjedzie się z całego świata, Polska, Francja i Ameryka będą reprezentowane! Oczywiście, że też pojedę – na samo przyjęcie na Wawelu już by było warto! Żeby nie było komplikacji z wyborem prezentów, młodzi otworzyli ich listę na Internecie. Okazało się, że jest to pic na wodę i fotomontaż – po prostu, zamiast odbierać zamówione przez ofiarodawców tuziny kieliszków, filiżanek i talerzy, kazali równowartość wypłacić sobie gotówką, i – hulaj, duszal – w podróż poślubną! A ja, z moimi starymi tradycjami, wciąż myślę, że prezent należy starannie przygotować, najpierw „wygłótkować”, co by komu sprawiło przyjemność, potem dobrze poszukać, zrealizować, jeszcze ładnie opakować i wreszcie uroczystie wręczyć!

Może i nie nadażam za nowoczesnością... Ale jednak, większość nowych wynalazków i pomysłów mnie zachwyca. Na przykład: wszystkie postępy techniki, różne, coraz to bardziej zminiaturyzowane komputerki, cyfrowe aparaty fotograficzne i elektroniczne agendy, wszystkie I-phony, I-pady i inne Aj. Jestem też pełna adoracji dla GPS-ów, które kierują kierowcą, wskazując mu właściwą drogę. Chociaż – można się pomylić, ostatnio oszalałam mnie takim GPS-em w Polsce Jerzy Gruza, tyle, że chyba coś mu się pomyliło albo nie to, co trzeba, nacisnął. W rezultacie ruchoma mapka przed nosem wskazywała mu uparcie coś w rodzaju lewych dopływów Odry, zamiast drogi z Wołomina do Łomianek...

Ale – postęp jest postępem, i – jak mawiała prababcia francuska moich dzieci: „Jak coś się robi pierwszy raz, to jeszcze nigdy przedtem się tego nie robiło!” Pomyślałam właśnie o tym zdaniu, a propos dyskusji w Polsce na temat małżeństw homo.

Jak wiadomo, znaczna większość społeczeństwa francuskiego opowiedziała się za prawem, które pozwala parom gejų wstępować w związki małżeńskie. No, bo różnice praktyk seksualnych

są już akceptowane od dawna. Wiadomo, że każdy ma prawo robić w swojej sypialni co i z kim chce, jeśli obie strony mają te same upodobania i są pełnoletnie, nikomu nic do tego. Dobrze, no to dlaczego nie ślub? Po kilkunastu, czy nawet kilkudziesięciu latach wspólnego pożycia, jeśli jeden z partnerów odejdzie, pozostały nie ma mieć prawa do spadku po nim? A dlaczego? Na szczęście, Francja idzie śmiało z postępem i śluby takie są od dawna praktykowane, udziela się ich parom zarówno hetero, jak i homoseksualnym. A argumenty typu, że tego dotąd nie było, dają się łatwo obalić powiedzeniem prababci! Szkoda, że nasz Jerzy Waldorff, który przez pięćdziesiąt lat, wraz z panem Jankowskim, moim profesorem ze Szkoły Baletowej, tworzył idealną, w zgodzie i w miłości żyjącą parę, tego nie dożył! Sama się dziwię, w zasadzie nie jestem za ślubami, nawet się bardzo cieszę, że wszystkie moje dzieci żyją szczęśliwie, choć na kocią łapę, od kilkunastu lat, ale uważam, że homo powinni mieć te same prawa, co hetero. Chyba jestem za równością i sprawiedliwością.

W istocie, moi dwaj synkowie są w trwałym, choć nieprzypiętowanym prawem, związku. Starszy, Kasper, nie widzi powodu, dla którego ma ze swoją dziewczyną brać ślub – a że ona też tego nie widzi, od osiemnastu lat żyją sobie razem, jak dwa gołąbeczki. Młodszy, Baltazar – w końcu poszedł ze swoją dziewczyną do merostwa i podpisali PACS – wyłącznie, żeby zapewnić dwójce dzieci, które w międzyczasie zrobili, równe z innymi dziećmi prawa. A moja najmłodsza laturości, Ernestyna, po wakacjach spędzonych częściowo ze swoim chłopakiem tudzież ze mną w Polsce, gdzie – chyba dlatego, że mieli dość stalego towarzystwa matki – spędzili dwa dni w Szczawnicy. Jakis miesiąc po powrocie, zaprosili mnie raptem do bardzo dobrej restauracji i przy szampanie córka spytała tajemniczym tonem: „Mamo, czy ty wiesz, co myśmy zrobiliśmy w tej Szczawnicy???” Odpowiedziałam z miejsca, że jak to będzie dziewczynka, trzeba ją nazwać Szczawnica, ale że okazało się, że to chłopaczek, nie jest Szczawnikiem, znaleźli mu inne imię...

Przy tym szampanie wylazło ze mnie tradycyjne zacofanie, i pytam: „To co, to będziecie brać ślub???”, a ona na to: „Mamo, my ci taką ważną rzecz oznajmiamy, a ty zmieniasz temat? A co ma piernik do wiatraka? Nie wiemy, może kiedyś weźmiemy nawet ten ślub, albo się spakujemy, ale przecież to nie ma nic do rzeczy!!! Jak ci nie wstyd!!!”

Rzeczywiście, trochę mi wstyd...

Krystyna Mazurówna

Rysuje M. Wójtowicz

Adwokat Rougane Chanteloup wybrany na nowego Konsula Honorowego regionu Szampania-Ardeny

Jak to się stało, że francuskiej narodowości mieszkaniec z Troyes, został mianowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP Konsulem Honorowym? Jean-Baptiste Rougane Chanteloup, adwokat Izby Adwokackiej w Troyes, zawdzięcza tę nową odpowiedzialność utrzymywaniem przez ponad trzydzieści lat kontaktów z Polską. „Pierwszą podróż do kraju za żelazną kurtyną odbyłem w 1980 r., a wyjazd ten był dla mnie przygodą. Polacy byli poddawani brutalnym represjom. To zostawiło we mnie trwały ślad” - wspomina. Powracał do Polski niemal co roku, dzięki czemu ma wiele kontaktów, również tych na najwyższym szczeblu.

Polska, w kontekście reorganizacji swoich delegacji, zdecydowała się powołać Konsula Honorowego w Troyes, jak również w Rennes, Bordeaux, Tours, Tuluzie i Marsylii. „Jest to dla nas dowód uznania” - mówi Marek

Ciepliński - prezes Polskiego Stowarzyszenia Kultury, założonego w Troyes w 1926 r.

„W aglomeracji Troyes wciąż odnajdujemy licznych Polaków i ich potomków, uczestniczących aktywnie w życiu kulturalnym i duchowym” - podkreśla nowy Konsul Honorowy. Wybrany na okres pięciu lat, jest odpowiedzialny za pomoc polskim obywatelom, jego misją jest także ochrona ich praw i interesów. „Muszę także uczestniczyć w rozwoju gospodarczym, kulturalnym i turystycznym między naszymi krajami, a także w ochronie praw i interesów Rzeczypospolitej Polskiej” - dodaje Jean-Baptiste Rougane de Chanteloup.

Biuro, w którym urzęduje Konsul Honorowy (od stycznia 2014 r.) znajduje się przy 2, rue Guivet w Troyes (tel. 06 32 79 42 99).

Jean-Claude Kociołek

Konsul Honorowy Jean-Baptiste Rougane Chanteloup

Miasto Tinquieux świętuje na cześć Napoleona

Wyjątkowe wydarzenie, dzięki Stowarzyszeniu Napoleońskiemu w Tinquieux, w którym bierze udział ok. 30 tys. osób. W programie przewidziano: spektakl światła i dźwięku - z głosem Roberta Hosseina, pokaz sztucznych ogni, a także historyczną rekonstrukcję słynnej - wygranej przez Napoleona - Bitwy pod Reims oraz obozowiska z epoki, w której udział weźmie 600 osób pochodzących z Rosji, Białorusi, Polski, Czech, Holandii, Niemiec, Belgii, Włoch i Francji. Odbędzie się również pokaz praktyk medycznych i technik z epoki, efemeryczne muzeum z przedmiotami i reprodukcjami, liczne wystawy, koncerty i wykłady.

Spektakl *Dźwięk i Światło* z głosami Roberta Hosseina i Vanessy Chaise, przed Strzelnicą w Tinquieux, bę-

Fanfary Armii Napoleońskiej

Eliane, Roger, Josiane i Sandrine

dzie projekcją video na fasadzie, zrealizowaną przez firmę Penseur de prod. Pamiętamy Roberta Hosseina, który w 1970 r. zajął się teatrem ludowym przy Domu Kultury w Reims, eksperymentując między teatrem i prawdziwym spektaklem kinematograficznym. To doświadczenie doprowadziło do rozpoczęcia serii inscenizacji wielu wspólnych spektakli w słynnych paryskich salach, tj. Palais des Sports i Palais des Congrès przy porte Maillot.

Maria Łączyńska - Hrabina Walewska

Maria Walewska, wcześniej Łączyńska, urodziła się 7 grudnia 1786 r. w Brodnie w Polsce, zmarła 11 grudnia 1817 r. w Paryżu. Była kochanką cesarza Napoleona Bonaparte. Nazywana jest także „polską kobietą” Napoleona.

Jean-Claude Kociołek

WALIA

„Dzień Polaka” w walijskim Bangor

Zuwagi na opublikowane niedawno dane Oxford University's Migration Observatory, które mówią o tym, że w ciągu ostatniej dekady liczba imigrantów w Walii wzrosła o 82 proc., głównie za sprawą Polaków, mieszkańcy małego miasteczka Bangor postanowili choć jeden dzień poświęcić swoim polskim przyjaciołom i sąsiadom.

Dlaczego akurat Bangor? Polacy są drugą najliczniejszą po Walijszczykach grupą etniczną w tym mieście. Aby mogli poczuć się jak część walijskiej społeczności, 5 maja każdego roku będą organizowane tam huczne obchody „Dnia Polaka”.

Lokalni mieszkańcy usłyszą więcej o naszej historii, wybitnych polskich osobistościach i ciekawostkach, a także o naszych zwyczajach i obrzędach. Jak obiecają mieszkańcy Bangor, flagi polskie w tym dniu będą dumnie powiewały obok walijskich.

W 2011 roku w Walii mieszkało 3,063,456 osób, z czego 167,871 to osoby, które urodziły się poza jej granicami. Natomiast największą grupą obcokrajowców, która

fot. domena publiczna

postanowiła zamieszkać w Walii na przełomie 10 lat do 2011 roku są Polacy.

Według raportu sporządzonego przez Oxford University's Migration Observatory, aż 95 proc. naszych Rodaków mieszkających w Walii, przyjechało tam w ciągu 10 lat od 2001 roku. Mieszkańców polskiego pochodzenia w 2011 roku było 18,023, podczas gdy dekadę wcześniej było ich zaledwie 1427.

– Największą zmianą, którą udało się odnotować w ciągu ostatniej dekady jest znaczący wzrost ludności polskiej zamieszkującej Walię, wzrosła ona ponad dwudziestokrotnie, stając się największą grupą imigrantów w tej części Wielkiej Brytanii – powiedziała w rozmowie z BBC, dr Carlos Vargas-Silva.

Zmiany w liczbie polskich imigrantów na przestrzeni lat zauważają także Polacy mieszkający w Walii. – Kiedy po raz pierwszy przyjechałam do Bangor 40 lat temu, byłam tam jedyną Polką. Teraz moi rodacy stanowią tu pokaźną grupę – mówiła Jolanta Atkinson z Anglo-Polish Society.

źródło: goniec.com , tvp.pl

EUROPA

CZY BEZROBOTNI IMIGRANTCI BĘDĄ ODSYŁANI DO KRAJU?

Niemcy, Wielka Brytania, Szwecja, Holandia to popularne kierunki polskiej emigracji. Niemiecki rząd przygotował nową propozycję, aby bezrobotni obcokrajowcy tracili prawo do pobytu w Niemczech po upływie trzech miesięcy, tym bardziej jeśli ich szanse na znalezienie pracy są bardzo małe. Ma to dotyczyć wszystkich - również obywateli UE. Chodzi przede wszystkim o to, aby zatrzymać napływ obywateli biedniejszych krajów UE, którzy przemieszczają się, żeby korzystać z pomocy socjalnej. Niemiecki pomysł podchwycił brytyjski premier David Cameron i czeka na jego dalszy rozwój, by z Angelą Merkel, premierem Szwecji i Holandii, pracować nad zastrzeżeniem obecnych zasad.

Innym pomysłem jest zaprzestanie publikowania formularzy potrzebnych do otrzymania zasiłków w obcych językach, co z pewnością ograniczy pobieranie świadczeń socjalnych przez osoby nie mówiące w języku danego kraju. Rząd myśli również o wycofaniu tłumaczy pomagających w urzędach.

Państwa członkowskie UE mają prawo do ograniczenia czasu poszukiwania pracy przez obywateli innych państw UE. Okres sześciu miesięcy jest wystarczający do oceny, czy dana osoba może pozostać na terenie kraju.

Chodzi głównie o Rumunów i Bułgarów, ale nowe prawo z pewnością dotknie i Polaków. Niemcy to drugi najpopularniejszy kierunek polskich emigrantów (ponad pół miliona) i choć rosnąca imigracja przyczynia się do rozwoju Niemiec, to w niektórych regionach niepokoi bezrobocie. Miasta, które są najbardziej dotknięte proble-

fot. domena publiczna

mem, mają dostawać 200 milionów euro pomocy przez następne siedem lat.

Innym problemem jest to, że obcokrajowcy nieznający języka są często ofiarami wyzysku, pracują poniżej stawki, bez umowy lub są bezprawnie wyrzuceni. Finalna wersja projektu zostanie zaprezentowana w czerwcu.

źródło: wp.pl, biznes.pl

W SKRÓCIE

POLSKA

Według Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w Polsce, spada liczba osób bez stałego zatrudnienia. W marcu stopa bezrobocia wyniosła 13,6 %. W lutym bezrobocie wyniosło 13,9 %, a w styczniu 14,0 %. Spadek liczby bezrobotnych o 72 tys. osób, to trzykrotnie więcej niż rok temu.

ŚWIAT

Kancelerz Niemiec Angela Merkel wezwwała Rosję do powstrzymania prorosyjskich sił na wschodniej Ukrainie. Niemiecki rząd domaga się od rosyjskich władz „rezygnacji z użycia siły” i zaprzestania wywierania wojskowej presji poprzez oddziały znajdujące się wzdłuż granicy.

BIZNES

Linia lotnicza Ryanair ogłosiła, że od października uruchomi swoją trzecią polską bazę w Porcie Lotniczym im. Lecha Wałęsy w Gdańsku. Będzie to kosztowało przewoźnika ok. 90 mln dolarów. Tygodniowo ma on wykonywać 94 loty, a liczba obsługiwanych pasażerów z Gdańska ma wynieść 700 tys. rocznie.

KULTURA

Przewodniczącym jury Konkursu Głównego „Wytuczanie drogi”, 7. edycji Festiwalu Off Plus Camera, międzynarodowego wydarzenia, które odbędzie się na początku maja w Krakowie, został Jerzy Stuhr. W tym roku o 100 tys. dolarów walczy 12 filmów z całego świata.

SPORT

Polski motocyklista Jakub Przygoński został przewieziony do szpitala, po tym jak uległ wypadkowi podczas trzeciej rundy Pucharu Świata FIA w rajdach terenowych. Dzień wcześniej, w rajdzie, życie stracił Brytyjczyk Cameron Waugh, którego Polak reanimował, aż do przybycia pomocy medycznej.

CIEKAWOSTKA

Kwiecień to miesiąc, w którym warto obserwować niebo. Można na nim wypatrzyć Saturna, Ceters i Westy, a nawet, za pomocą teleskopu, czapy suchego lodu na biegunach Marsa. W tym miesiącu Czerwona Planeta, którą widać w konstelacji Panny, staje się jaśniejsza od najjaśniejszej gwiazdy naszego nieba – Syriusza.

Wypadek samochodowy – co dzieje się na miejscu zdarzenia?

W samej Belgii w 2013 roku miało miejsce czterdzieści pięć tysięcy wypadków drogowych. Mimo że liczba ta jest mniejsza w stosunku do lat ubiegłych, temat bezpieczeństwa na drodze jest wciąż aktualny i wymaga szerokiej dyskusji. Jednocześnie warto wiedzieć jakie konsekwencje prawne niesie za sobą wypadek drogowy, co dzieje się bezpośrednio po nim na miejscu zdarzenia, jakie organy są kompetentne i na co powinniśmy zwrócić szczególną uwagę.

Interwencja policji na miejscu

Jeżeli wypadek spowodował obrażenia ciała czy śmierć, na miejsce wzywane są najpierw służby ratunkowe i policja. Nie wolno przemieszczać samochodu, gdyż mogłoby to utrudnić późniejszą rekonstrukcję zdarzenia. Również każda osoba biorąca udział w zdarzeniu obowiązana jest pozostać na miejscu, aby pozwolić policji na ustalenie niezbędnych faktów. Jeżeli ktoś musi opuścić miejsce wypadku, w celu udzielenia bądź sprowadzenia pomocy rannym, powinien przekazać on świadkom zdarzenia swoje dane osobowe (imię, nazwisko adres). Wszyscy świadkowie zdarzenia zobowiązani są do udzielenia pomocy poszkodowanym. Należy również odpowiednio oznaczyć miejsce wypadku dla innych uczestników ruchu. Jeżeli patrol policji przybywa na miejsce jako pierwszy, jest on zobowiązany udzielić pierwszej pomocy rannym. Następnie policja pokieruje ruchem i ustali okoliczności wypadku. Te ustalenia zebrane w protokole będą stanowić główną,

jak nie jedyną, podstawę do wszczęcia postępowania. Jest więc niezwykle ważne, żeby funkcjonariusze policji sporządzili protokół w sposób dokładny i precyzyjny. Protokół musi zawierać dokładny plan pozycji samochodów, pomiary, dane świadków i poszkodowanych wraz z oświadczeniami, opis stanu pojazdów, kierowców, jak i okoliczności wypadku. Jeżeli zebranie oświadczeń nie jest możliwe, np. ze względu na przewiezienie poszkodowanego do szpitala, przesłuchanie będzie miało miejsce w terminie późniejszym. Jeżeli w wypadku uczestniczyła osoba małoletnia, przesłuchany zostanie rodzic bądź opiekun prawny. Osobie przesłuchiwanej przysługuje kopia sprawozdania, o którą należy poprosić. Kopię wraz z numerem należy zachować.

Zgodnie z zaleceniami prokuratora królewskiego (*Procureur du Roi*), policja przekazuje protokół wypadku prokuraturze (*parquet*), który może wydać stosowne instrukcje, wysłać biegłego na miejsce zdarzenia bądź

ADWOKAT RADZI

udać się tam osobiście. W ostatnich dwóch przypadkach policja jest zobowiązana do zachowania – na tyle ile to możliwe – stanu rzeczy z chwili wypadku.

Funkcjonariusze Policji zobowiązani są również przekazać niezwłocznie uczestnikom wypadku lub ich rodzinie dane jednostki policji właściwej dla danego wypadku (adres, numer telefonu, godziny otwarcia), numer sprawy, dane uczestników i ich firmy ubezpieczeniowej oraz dane właściwego prokuratora królewskiego, do którego sprawa zostanie skierowana. Wszystkie te informacje poszkodowani bądź ich rodzina zobowiązani są przekazać do ubezpieczyciela na właściwym formularzu.

Praktyczne porady

Przed wszystkim należy sprawdzić czy wszystkie informacje w protokole są zgodne ze stanem faktycznym. Wszelkie pomyłki trzeba zgłosić niezwłocznie prokuratorowi i firmie ubezpieczeniowej. Gdy jest to niemożliwe, należy skontaktować się z policją. Ponadto wszystkie dokumenty dotyczące wypadku należy przestać do firmy ubezpieczeniowej.

Nie należy organizować na własną rękę spotkania z odpowiedzialnym za wypadek. Jeżeli taka potrzeba będzie uzasadniona, spotkanie będzie możliwe dzięki osobie godnej zaufania (*une personne de confiance*), czy stowarzyszeniu do spraw pomocy ofiar (*association de victimes*). Każda osoba przesłuchiwana ma prawo do otrzymania kopii, na której widnieje numer sprawy. Jest on niezbędny w przypadku jakichkolwiek pytań dotyczących zdarzenia.

Jolanta Boulboulle-Kaczorowska
Adwokat w Brukseli i Liège
 e-mail: JBK.avocat@belgacom.net
www.jbkadwokat.be

OGŁOSZENIE

Redakcja tygodnika „Vector Polonii” poszukuje korespondentów z Belgii.

Chcecie podzielić się z nami pomysłami na ciekawe tematy, przekazać informacje o tym, co ważnego dzieje się w środowisku polonijnym w Belgii, znacie barwne osoby, stowarzyszenia, o których warto napisać, piszcie na adres: redakcja@vectorpolonii.com

fot. G. Kwaśnik

Dobra mina do złej gry

Samobójstwo L'Wren Scott zwróciło uwagę mediów na kilka problemów, z którymi borykają się projektanci. Ogromne koszty wystawiania kolekcji na światowych tygodniach mody, marketing, nie wspominając już o samych kosztach produkcji, to dla wielu często cena zaporowa. Płacą ją, bo wypadnięcie na chwilę z branży (czytaj sezon lub dwa) może mieć tragiczne w skutkach konsekwencje dla marki. Do tego dochodzi organizowanie lub bywanie na hucznych i licznych imprezach, które wpisane są w status celebryty, a do tanich przedsięwzięć nie należą.

L'Wren Scott, amerykańska projektantka i dziewczyna Mick'a Jagger'a, odeszła, zostawiając firmę w narastających już od kilku lat długach. Wkupienie się w kręgi nowojorskiej arystokracji nie jest łatwe, utrzymanie się w niej jeszcze trudniejsze. Jak pisze jedna z miejscowych dziennikarek, miasto przyciąga, kusi, mami. Ludzie – żądni sławy i luksusów – wpadają w sidła, które poniekąd sami na siebie zakładają. Karta kredytowa staje się ich największą przyjaciółką, bo celebryci nieustannie wydają więcej niż zarabiają. Trudno zrezygnować z czegoś, co po pewnym czasie staje się naszą rzeczywistością. Tylko na ile jest ona realna?

Scott w lutym odwołała pokaz na Londyńskim Tygodniu Mody, tłumacząc się opóźnieniami w produkcji. Prawdziwym powodem okazała się jednak niewyplacalność firmy. Organizacja pokazu to tak naprawdę bardzo kosztowna inwestycja, która nigdy się nie zwraca. Jest to show nakręcające w dalszym procesie popyt na sprzedaż online lub w butikach poszczególnych marek. Moimi ulubionymi są te kreowane przez Marca Jacobso, gdzie dekoracje mogą dorównywać tym teatralnym lub na planach filmowych, z tą drobną różnicą, że sztukę wystawia się przez kilka lub kilkanaście tygodni, pokaz tylko raz. Dla początkującego projektanta koszty pokazu na Londyńskim Tygodniu Mody to co najmniej 20 tys. funtów. Składają się na nie opłaty administracyjne, gaże modelek, fryzjerów, makijażystów, produkcja kolekcji. Wiele projektantów w celu zredukowania kosztów wybiera mniej znane modelki lub płaci im... w ubraniach.

Niektórzy twierdzą, że w świecie mody nie ma ludzi, na których można liczyć w ciężkich chwilach. Ja bym skłaniała się bardziej do tezy mówiącej, iż dopóki gra się w dobrze znaną celebrytom grę i z uśmiechem na twarzy pozuje do zdjęć, ludzie wierzą, że wszystko jest w porządku. Z kolei ci, którzy zakładają tę samą maskę, za wszelką cenę starają się uniknąć konfrontacji i obnażenia własnych problemów.

Marta Płonka

(więcej zdjęć na blogu: <http://martkiee.com/blog>)

NA ZDROWIE!

fot. z archiwum autorki tekstu

Rozwód oczami dziecka

Wiele czynników społecznych i kulturowych sprawiło, że coraz częściej dochodzi do rozwodów. Żyjemy dłużej i w lepszym zdrowiu, kobiety stały się niezależne finansowo, jesteśmy bardziej nastawieni na szczęście osobiste, nakazy religijne traktowane są zdecydowanie lżej, a i społeczeństwo zaakceptowało rozpad małżeństwa, więc w przypadku rozwodu nie grozi już ostracyzm.

Koniec każdego związku pozostawia poczucie niepowodzenia. Pamiętamy nasze marzenia i nadzieje, optymizm, z którym patrzyliśmy w przyszłość i wiarę, że kolejne lata przyniosą nam samo szczęście. Nasze rozczarowanie jest w pełni uzasadnione. Jeśli jednak doszło do rozwodu, to zapewne doprowadziły do niego poważne przyczyny, które znamy i rozumiemy. Inaczej może to wyglądać w oczach naszych dzieci. I chociaż rozstanie rodziców nie jest obecnie niczym nadzwyczajnym, a w każdej klasie kilkoro uczniów ma za sobą doświadczenie, to zadbanie o możliwie najłagodniejszy przebieg sprawy ma absolutnie kluczowe znaczenie.

Rozwód może być wydarzeniem niezwykle traumatycznym dla dzieci, szczególnie jeśli dorośli nie potrafią przedłożyć dobra córki czy syna nad własne urazy. Nie warto jednak pozostawać w małżeństwie „dla dobra dzieci”, ponieważ życie w ciągłym konflikcie wyrządzi więcej szkód niż poprawnie przeprowadzone rozstanie. Obserwowanie dorosłych, którzy się nienawidzą i kłócą, zaburza nie tylko poczucie bezpieczeństwa dziecka, ale także uczy je niewłaściwych wzorców budowania związków, co wpłynie negatywnie na jego własne relacje z innymi i może zdecydowanie utrudnić założenie rodziny w przyszłości.

Najgorszą rzeczą, jaką można zrobić, jest wciąganie dziecka w konflikt dorosłych i wymaganie od niego opowiedzenia się po którejś ze stron. Nie chodzi o to, by ukrywać prawdę. Szczególnie, że to i tak nigdy się nie udaje. Dziecko słyszy, czuje i rozumie i wiele więcej niż może nam się wydawać, a kłamstwo dodatkowo wzbudzi jego niepokój. Niepełna informacja, przemilczenia i drobne nieścisłości mogą stanowić pożywkę dla wyobraźni dzieci, które mają naturalną i przynależną ich poziomowi rozwoju tendencję do interpretowania wszystkiego w odniesieniu do własnej osoby. Stąd już bliska droga do obwiniania się o rozpad małżeństwa rodziców i zadreczanie wyrzutami sumienia.

Dlatego tak ważne jest, by rodzice szczerze porozmawiali z dziećmi o zmianach, jakie zjadą w ich życiu, zapewniając je, że winę za rozpad związku ponoszą dorośli, i że nie wpłynie to na ich miłość do córki czy syna. Za słowami muszą iść czyny: badania pokazują, że dzieci, które zachowują stały kontakt z obojgiem rodziców lepiej znoszą rozwód. Poważne zmiany organizacji życia należy zakomunikować z wyprzedzeniem, by dziecko miało czas na oswojenie się z nową sytuacją. I oczywiście im mniej zmian (szkoły, miejsca zamieszkania...), tym lepiej. Jeśli negatywne emocje dorosłych utrudniają im dojrzałe podejście do rozwodu, naprawdę warto zwrócić się o pomoc do psychologa lub mediatora. Niewinne dzieci nie mogą płacić za problemy i niepowodzenia rodziców. Mają natomiast pełne prawo do miłości ich obojga i do szczęśliwego dzieciństwa!

Katarzyna Nowak-Choux

Malarstwo z pazurem

Piotr Betlej przybywa do Paryża i nie wie, że to miasto na niego nie czeka. To on szuka tego miasta. Szuka od urodzenia. Czy wie jak go położyć na kolana? Oczywiście że nie, ale uczy się natychmiast, że to jest do zrobienia.

Prześledźmy zatem jak on to robi. Dostać się do galerii, wziąć udział w konkursie, wystawić w Nowym Jorku, to przecie banały. Betlej jednak od banałów zaczyna.

Inni za te banały oddaliby życie. Przybywa do Paryża, dla niego to stolica sztuki, bierze ze sobą żonę i ich wspólne dziecko - syna, który stanie się pewnego dnia modelem nie do zastąpienia. Pozujący ojcu, kiedy on ma koncepcję na wymalowanie dziecka z torbą na zakupy, czy nastolatka obalającego niechciany więcej rower. Tu mamy początek wielkiej sztuki Betleja, bo on interpretuje malarsko świat, ten zwykły, ten jego domowy, ten nigdy niezakończony i zawsze się zmieniający.

Geniusz i talent to nie jest coś, z czym się wstaje rano każdego dnia. Wstawać trzeba codziennie z pracą i dodać do płótna i dodać do farby mieszania i dodać do obrazu widzenia tę kszczę iskry, o której wszyscy mówią. Oj, zobacz ten gość to pewnie artysta. Tak się mówi też

o długowłosych blondynkach w portkach pomazanych farbą, ale to może być inna grupa.

Betlej wie, że jest malarzem od urodzenia. Nie od urodzenia to realizuje, ale robi to konsekwentnie i świadomie. Uczy się, ćwiczy, chodzi do szkół i biega po plenerach, żeby nabyć biegłości Leonarda, wiecznego badacza. Czy jak Leonardo kroi ludzkie korpusy? Naturalnie, że nie musi tego robić, on kroi ludzką duszę, a może charakter człowieka, może też nasze przyzwyczajenia? Tak, tak - to jest artysta, którego sztuka w odbiorze wymaga „wrażliwości” nie tyle na kolor, nie tyle na malarski obiekt, ile na temat uderzony pędzlem przez malarza Piotra Betleja.

Chcesz zrozumieć malarstwo, zamów sobie u Betleja portret, który chował będziesz przez lata za szafą aż dostrzeżesz, że ty tam jesteś w tym pięknym malarskim obrazie, bez kozery piękny i młody, ale jaki prawdą stęskniony. Ja swój portret zamówiłem lat temu cztery, tak nie mam go do dziś. Bo go nie lubię. Wysłałem kolejne foty z lepszym profilem, tak się stało, że lepszego profilu nie mam. Hej wpadajcie i oglądajcie, ja kocham swój portret, bo mam piękny obraz, a faceta na obrazie i tak nikt nie zna.

Malarskość Betleja jest wyraźnie wrodzona. Jego kompozycje, ustawianie ciał i rzadko przedmiotów, to cecha poszukiwacza, a raczej badacza tego, co maluje, on wie że maluje, ale sprawia mu frajdę, że wie co maluje. Dlatego wracam do syna Marcela, który robi za modela w wielu kompozycjach malarskich Betleja.

Betlej, w dzisiejszym świecie artysty multimedialnego czy uniwersalnego, wydaje się być zapleśniałym staruchem, czyż nie? Co to? Pan tylko maluje? Tak, odpowiadam za niego, tak on aż maluje. To się staje szpanerskim zachowaniem kiedy ktoś robi coś niemodnego. Tutaj mała wpadka, bo Betlej ma w dupie modę, robi też rzeczy trendy, np. wystawy, np. serie malowane akrylami. Jednak czego nie użyje, to wychodzi z tego, że to jego!

Czy to znaczy, że ma styl? Na dzisiaj tak ma, jak go utrzyma to zobaczymy. Jest młody ma na swoim koncie dopiero wystawy na dwóch kontynentach. Zdobywa wprawdzie ważne nagrody w międzynarodowych konkursach. Bierze udział w międzynarodowych wystawach, jest członkiem grupy Emocjonalności z Nowego Jorku, miał wystawy w Los Angeles, w Nowym Jorku, a naturalnie w Polsce, ale też w Danii, Francji czy Niemczech, i zamiar na Marsa.

Paryski Pałac sztuki jest miejscem, gdzie każdy, kto przybywa z Jarosławia dostaje bólu głowy. Jak każdy, to Betlej też. No i dostał. Nasze szczęście polega na tym, że to ON dla NAS.

Tu zaczyna się droga Betleja do sławy. Skomplikowane konkursy w Pałacu nie dawały luzu absolwentowi szkoły z Jarosławia. Zabrał się więc do roboty i kolejno zdobywa w pierwszym podejściu wyróżnienie, w drugim brązowy medal, w następnym roku srebrny medal, i to wszystko za malarstwo, i to wszystko za pierwszym razem. Czy ja piszę teraz o kumplu, o przyjacielu, o bracie malarzu, czy już piszę o artyście z górnej półki, który został zaproszony na solową wystawę w renomowanej Gallerii Roi Doré, w centrum bagiennej Paryża, czyli centrum sztuki światowej Marais.

Opisałem już jak się dochodzi do takich pozycji w sztuce jak Betlej. Betlej miazdzy kolor w swoim malarstwie, bo używa go symbolicznie, coś tam zaznaczy, coś tam rzuci i już się wydaje, że jest kolorowo. Zobaczcie Betleja kompozycje kwiatowe, gdzie kolor jest tematem i wygrywa na tych obrazach, których artysta od dawna nie pokazuje. Z drugiej strony jego serie raczej graficzne, choć namalowane, prowadzą do wniosku, że artysta nie ucieka od koloru i walczy z jego kontrastami i harmonią. Jakaż to niezwykła walka i wieczne poszukiwanie.

Opiszę teraz jak się nie dochodzi do tego, żeby zostać właścicielem Betleja obrazów. Jest to specyficzny, bardzo na swoim punkcie wrażliwy artysta, znaczy to, że nie sprzedaje łatwo swoich dzieł, a szczególnie

tych z medalami z Pałacu. Jest też tak, że zarzuca jakiś projekt i nie kończy go, bo jest w innym świecie.

Dlaczego to piszę? Uważam, że kolekcjoner winien rozumieć artystę tak daleko, jak to jest możliwe, a nie zawsze to się udaje pokazać przez zwykłą prezentację w galerii.

Betlej to typ artysty agresywnego, on atakuje świat swoją wrażliwością, nie swoim myśleniem o świecie, ale swoimi obrazami. Wrażliwość Betleja zwykle dotyczy sfer dla nas albo zbyt codziennych albo niedostępnych i dlatego potrzebujemy artystów takich jak Betlej, dających nam dostęp do niedostępnych wartości. Chwała nam za to, że dajemy.

Betlej to artysta magiczny i dający do myślenia, a to przecie nasze i rzadkie, i kochamy to.

Mieczysław Mietko Rudek

Rysuje A. Majka

CEZARY DOBIES

Wazon sypialny II/3

Rozdział drugi – *Róża*

Na szczęście Rosa powiedziała mimochodem, że zajmuje łożę gardienki w domu, w którym mieszkał niegdyś Jim Morrison. Andrzej wiedział, że Morrison w ostatnich miesiącach życia mieszkał w Paryżu, w kamienicy pod numerem 17, przy ulicy Beautreillis. Biografia wokalisty The Doors nie była mu obca, miał całą dyskografię zespołu, stos artykułów z pism rockowych, książkę o muzykach, a także dwujęzyczny przekład wierszy Morrisona. Lubił muzykę rockową, a szczególnie cenił piosenki, w których słowa były nie mniej ważne niż melodia.

Ze śmiercią Jima Morrisona do dziś wiąże się wiele tajemnic. Nie zgadzają się zeznania przyjaciół ani jego kochanki i stąd chwiejna jest godzina śmierci. No i nie wiadomo, dlaczego woda w wannie była ciepła, jak oznajmili strażacy, kiedy artysta od kilku godzin nie żył? A strażakom trzeba wierzyć, bardziej niż kochance i przyjaciołom.

Dziś nikt nie wspomina, na którym piętrze mieszkał Morrison, a tym bardziej pod jakim numerem. Jakby człowieka nie było. Jediną pamiątką po artyście (zapewne przypadkową) był napis „door” przy guziku do otwierania bramy, co stanowiło anglojęzyczny wyjątek w tym mieście, w którym niemal wszystkie włączniki przy bramach i drzwiach opisano słowem „porte”. Mieszkańcy zwykle nie lubią, jeśli się odkrywa, że w ich domu mieszkał ktoś wyjątkowy. No, bo dlaczego miałby mieszkać ktoś wyjątkowy, skoro oni nie są wyjątkowi? Poza tym, te tłumy turystów i brak spokoju... Na czyje to nerwy?

Andrzej chwilę stał pod bramą. Nie znał kodu, dlatego czekał, aż ktoś mu otworzy. Wyszedł mężczyzna w średnim wieku i z niepewnością w oczach pozwolił mu dostać się do dużego, przyciemnionego holu. Na wprost stały grube, oszklone drzwi, które prowadziły na podwórko. A tam, w rogu, przy

lewym skrzydle budynku, było małe wejście, które położeniem i skromnością wykluczało możliwość, jakoby mieszkał tu ktoś inny niż gardienka.

Rosa z początku była zdenerwowana. Czekwała na telefon i zarazem wątpiła, że facet się odezwie. Ale w końcu jej przeszło.

- No, nie zadzwoni! – mamrotała. – Trudno, jego strata.

A kiedy zobaczyła Andrzeja w drzwiach, to ucieszyła się jak dziewczynka, lecz nie dała po sobie tego poznać. Łoża, w której mieszkała, miała jakieś dwadzieścia kilka metrów i była podzielona na dwa pomieszczenia: pierwsze mieściło stolik, blat roboczy i sprzęt kuchenny oraz szafę przy drzwiach, w drugim zaś stało szerokie łóżko, wisiał telefon, telewizor, kilka półek z książkami i z tym wszystkim, czym Rosa zwykle się relaksowała. Tak, lubiła czytać. Częściej czytała niż oglądała telewizję. Być może dlatego miała więcej wyobraźni niż jej pracodawcy, nierzadko wykształceni.

Dzień wcześniej, na przykład, jeden pan profesor, co wykladał ekonomię w podparyskim Nanterre i u którego Rosa sprzątała w domu przy Placu Wogezów, miał awarię nowej lodówki, bo elektroniczny programator stracił czujność. Przyszedł mechanik, popatrzył, pogrzebał i powiedział:

- Niech pan na noc rozmrozi lodówkę.

Pan profesor w tym dniu wyjeżdżał, więc polecenie przekazał Rosie.

- Niech pani po pracy, późnym wieczorem, rozmrozi lodówkę.

Rosa wiedziała, że późnym wieczorem i nocą będzie zajęta, gdyż umówiła się z Manuelem, swoim kochankiem, z którym spotykała się regularnie od ośmiu lat. Dlatego przed odkurzaniem mieszkania odłączyła lodówkę z prądu i wstawiła do niej naczynie na ciekącą wodę. Pan profesor jeszcze nie

zdążył wyjść z domu, właśnie co pakował rzeczy w walizkę i wszedł do kuchni, aby zabrać niezbędny kalendarz. I wtedy zobaczył nieczynną lodówkę.

- Ależ co pani robi! – wykrzyknął profesor. – Czy chce pani ją zepsuć? Przecież fachowiec powiedział, że lodówkę trzeba rozmrozić nocą, a pani rozmraża w dzień!

Oj! dostało się Rosie, dostało. Naukowiec wypomniał jej, że nie jest Francuzką, że Portugalczycy mogą jedynie kłaść kafelki lub być gardienami, i że zrozumieć nie umieją prostego zdania. Ten dzień był dla Rosy ciężki i na spotkanie z Manuelem już nie miała ochoty.

Andrzej zaczął Rosę przeproszać, że wtargnął bez zaproszenia, że utopił telefon i zgubił numer, że wieczór był spokojny i spacerował właśnie obok (akurat! – pomyślała) i nie chciałby przeszkadzać, a kiedy tak mówił, to starał się uśmiechać, choć był spięty i czuł się niepewnie. Rosa widziała, jak ją facet obserwuje. Kiedy mężczyzna pożąda kobietę i oczu nie może od niej oderwać, to nie da się tego ukryć. Chwyciła Andrzeja za rękę, zaprowadziła do drugiego pomieszczenia, gdzie stało szerokie łóżko, i drugą ręką przesunęła kołdrę, żeby nie przeszkadzała. Szarpnęła mocno, że aż do góry wydobył się puch. Piórko leciało na wprost Andrzeja, lekko. Zakolysało. Nie zawróciło, lecz zwróciło jego uwagę. Kiedy dobiegło blisko nosa, to dmuchnął, przez co zmieniło kierunek, zaczęło szybować przy półce z książkami i spadło na podłogę, obok małego metalowego kosza, takiego, co stawia się na biurku, a który tu gromadził waciki i brudne chusteczki. Kosz stał wypełniony po brzegi, dlatego zawstydziła się Rosa, schyliła głęboko i wsunęła go pod łóżko. Chwila ta trwała krótko, ale mocno poruszyła Andrzejem. W tym wygięciu ukazał się przed nim okrągły tyłek Rosy, prawie nagi, z naciągniętymi skąpo żółtymi majtkami. Był tyłek i Andrzej, i nikogo więcej. Rosy nie było, toteż Rosa nic nie widziała. Ci, co chowają głowę w piasek, nigdy nie widzą, że wystają im rzeczy wstydlive.

Właściwie o wstydzie nie można mówić. Kobieta miała ognistą naturę i od początku czekała na taki bieg wydarzeń, na to, aż Andrzej chwyci ją jak swoją i pozbawi majątek. Poza tym, wstyd odczuwamy w stosunku do osoby obcej. Natomiast, kiedy Rosa poczuła palce Andrzeja na swoich wilgotnych płatkach, to nie tylko on stał się jej bliski, ale miała wrażenie, że z całym światem jest już na „ty”.

Róża kobiety to jedyny kwiat, który na noc się częściej otwiera. I, jak każda róża dzika i trochę zarośnięta, ma więcej subtelności i czaru niż te hodowane, żyjące na pokaz. Pewnie dlatego pornografia jest nieestetyczna. Czasami kwiat porusza się lub lekko rozchyła płatki, kiedy są zwilżone. Zupełnie inaczej niż płaskie skrzydła motyla, co lepią

się od byle rosy. Nie doceni tych wspaniałych walorów jakiś facet przygodny. Dla obcego dziurka, to dziurka. Nie ta, to inna. Tylko ktoś bliski dostrzeże miarę wartości i siły, obejmując ją wszystkimi zmysłami i marzy, i pragnie jak dziecko, co za karę zostało zamknięte w domu i świat ogląda przez dziurkę od klucza i choć wie, że nie wyjdzie, to oderwać się nie może.

Gdyby ktoś zapytał prawdziwego kochanka:

- Czy całowałeś kobietę w usta?

To co powinien ten odpowiedzieć? Nic. Albo ripostę rzucić pytaniem:

- A w które usta?

Bo co może powiedzieć prawdziwy kochanek? Kobieta ma dwoje ust, jednym mówi i całuje, a drugim milczy i kocha. Ale oczywiście kochanek tego nie powie. I dlaczego miałby mówić? Miłość często porównuje się do ogrodów lub sadów. Niesłusznie. W miłości to, co piękne i przyjemne, tai się przed obcymi, zaś w ogrodzie przeciwnie, piękne się pokazuje, a przykrywa zgnilizną i odchody.

Rosa wiedziała, że wdzięki kobiety najlepiej doceni stały kochanek. Tylko najbliższe osoby widzą w szczegółach ludzkie wady i zalety. Nie zawsze chcą być wyrozumiali dla pierwszych i wdzięczni za drugie, nie zawsze potrafią zobaczyć to, co jest najdroższe lub czasu nie mają, by myśleć o związku (we dwoje traci się czasu dwa razy więcej), jednak znają swoje ciała i dusze w każdym centymetrze. Dlatego Rosa nawet przez chwilę nie pomyślała, że mogłaby rozstać się z Manuelem. O nie! Co prawda z Andrzejem spotykała się regularnie i z ochotą, ale Manuela nie zamierzała tracić.

Miała przyjemność z jednym i z drugim, i o jakimkolwiek porównaniu nie było mowy. Andrzej wprowadzał ją w inny świat, inaczej traktował, dotykał i dokładał w to wszystko czegoś nowego, stąd ciekawszego, przez co miała odczucie niepowtarzalnej, świeżej zabawy. Natomiast z Manuelem było jej na tyle doskonale, że nie umiałaby wyobrazić sobie życia bez niego. I przekonała się wielokrotnie, po kilku rozstaniach, jak bardzo za nim tęskniła. Jeżeli Rosa znała zasadę kopernikańską, tę o wypieraniu monet, to wiedziała, że w miłości ona nie działa, bo bliskiego i sprawdzonego partnera nie tylko słabszy kochanek nie wyprze, ale nawet lepszy nie zburzy jej stałego związku. Rosa w to wierzyła. I miała silną wiarę.

Miłość bardzo przypomina religię, można bez jednej i drugiej żyć, ale jest ciężko, jedna i druga ma swoje dogmaty i nic pewnego. Poza tym, w obu przypadkach nie przechodzi się tak łatwo na inną wiarę. A jeśli się przechodzi, to muszą być twarde powody.

cdn.

Trudne rzeczy robimy szybko, a na niemożliwe trzeba trochę poczekać, ale też je można zrobić...

– Józef Cywiński, naukowiec i profesor

Julita Lech: Co jest Pana największym wynalazkiem?

Józef Cywiński: Niekoniecznie największym, ale najtrudniejszym. Jest nim rozrusznik serca zasilany bio-ogniwem zamiast baterii. To ogniwo, potocznie mówiąc, wytwarza elektryczność z wody znajdującej się wewnątrz ciała. W czasie, kiedy go zrobiłem, istniejące wtedy baterie do rozruszników trwały 2 lata. Mój mógłby działać dopóki człowiek żyje.

Obecne rozruszniki serca, które ma już kilka milionów ludzi, mają baterie, trwają dwa-trzy razy dłużej. Mój stymulator był przeznaczony na ciągłą pracę, bez konieczności wymiany baterii. Ale rynek na razie go nie chce...

Dlaczego?

Bo jest za trwały. Bo przemysł potrzebuje odnawiania interesu. Każda wymiana rozrusznika następująca po wyczerpaniu obecnie stosowanych baterii, kosztuje wiele tysięcy dolarów.

A ten?

Pewno tyle samo, ale tylko raz w życiu. Zagadnienie to jest bardziej filozoficzne, bo pokazuje to, gdzie jesteśmy. Żyjemy w erze wymiennalności urządzeń i przedmiotów.

Czy jest to jakiś „ogólnoświatowy trend”, czy niektóre kraje interesują się Pana wynalazkiem?

Mój patent na tzw. rozrusznik z bio-baterią przekazałem firmie w Holandii, która została przejęta przez niezwykle postępową firmę w USA. Teraz ta największa na świecie firma produkuje nadal rozruszniki z bateriami litowymi, które trzeba wymieniać co 5-7 lat.

Czy optaca się takie sprzedawanie patentów?

W moim przypadku to nie. Najpierw zainwestowałem w patent, potem pracowałem dziesięć lat nad budową i sprawdzaniem urządzenia. Potem sprzedałem patent za sumę, która ledwo zwróciła koszty opracowania. Przyniosło to wielką satysfakcję, ale jeżeli wynalazek nie wszedł do produkcji, to nie majątek.

Taka jest rzeczywistość w tej dziedzinie medycznej. Tak samo jak wiele leków jest robionych pod kątem zarobków i konkurencji.

Czy chciałby Pan wspomnieć o swojej rodzinie? Urodził się Pan w Polsce, tam skończył Pan studia i zrobił doktorat... Pana rodzice też mieli bardzo bogatą historię.

Tak. Miałem fantastycznych rodziców, którzy dali mi przykład na życie. Ojciec, Kazimierz miał 14 lat, jak wstąpił do POW w Kijowie, walczył pod Warszawą w 1921, potem w 1939 r. i w końcu w Powstaniu Warszawskim. Był prawdziwym patriotą. Zawsze twierdził, że nie wolno się poddawać. W 1940 wyskoczył z pociągu jadącego do Katynia i przyszedł piechotą do okupowanej Warszawy, gdzie był porucznikiem AK, ale ocalał!

A mama знаła kilka języków obcych, pracowała w powiedziabym, patriotyczno-tajnych służbach, jako sekretarka. Miała ciekawe życie, ale nigdy o tym nie mówiła. Dowiedziałem się o tym dopiero po jej śmierci. Pamiętam z dzieciństwa jak uciekaliśmy z Warszawy w kierunku Ru-

foto: z archiwum J. Cywińskiego

munii pociągiem z mamą i babcią. Ojciec był wtedy na froncie. Mama była wtedy w ciąży. Pociąg był pod ostrzałem aż stanął... Potem jechaliśmy motocyklem jakiegoś oficera. Najbardziej utkwił mi w pamięci przejazd tym motocyklem przez płonący most. Nie mieliśmy wyjścia. Za nami bombardowano drogę, jedyną szansą był ten most, gdzieś pod Brześciem lubelskim. W końcu dotarliśmy do Lwowa jakąś furmanką i tam utknęliśmy. Miałem wtedy zaledwie trzy lata, ale wszystko to stoi mi przed oczami. Było to dla mnie pierwsze największe przeżycie.

W kwietniu 1940 r. szliśmy przez rzekę Bug w kierunku Warszawy po lodzie w wysokim śniegu. Pamiętam, że śnieg był wyższy ode mnie, a matka była w 9 miesiącu ciąży. Za rzeką wsiedliśmy w pociąg, a matka zaczęła rodzić. Pociąg stanął na stacji Chełm Lubelski. Tam się urodziła moja siostra Teresa (Borowska).

Czy rodzice wpłynęli na wybór kierunku Pana studiów?

Po wojnie matka dawała mi lekcje fortepianu, a ja wolałem uczyć się angielskiego. Po maturze w Bielsku, z ich poparciem, dostałem się na studia na Politechnice Warszawskiej.

Kiedy przyjechał Pan do Paryża, z Pana dokonaniami zapoznał się sam Charles de Gaulle. Jak to się stało?

Paryż to była stacja przesiadkowa w naszej drodze do USA. W 1967 r., zaraz po doktoracie, dostałem letnią pracę na Sorbonie. Mój przyjaciel, kardiolog, który mnie zatrudnił, podjął się projektu dla rządu francuskiego, żeby udowodnić, że Francja może coś zrobić w dziedzinie technologii medycznej. To były czasy początkującej telekomunikacji przez satelity. Zostałem zatrudniony w laboratorium elektroniki pod Paryżem, żeby zrobić transmisję do Ameryki przez satelitę wektorkardiogramu. Szalony projekt, mało praktyczny, prawie niemożliwy do zrobienia. Ale zrobiłem, żeby coś zrobić. Nie poznałem osobiście pana de Gaulle'a, bo zaspałem! Jak była moja demonstracja transmisji, zasnąłem nad klawiaturą ze zmęczenia. On się zapytał, kto tu jest, kto śpi na tym komputerze.

(śmiech)

- To jest ten, który tak pracował, że aż zasnął ze zmęczenia – ktoś go poinformował

Po 9 miesiącach pod Paryżem, marzenie życia się spełniło i doleciał Pan do Ameryki...

Choć już w Paryżu dostaliśmy tzw. „zielone karty”, właściwie to byliśmy prawie deportowani z Francji. Kiedy chcieliśmy wyjechać do Ameryki, nie pozwolono nam na to, zawrócili nas z lotniska. Na lotnisku Orly francuska kontrola paszportowa stwierdziła, że nie możemy lecieć do Nowego Jorku, bo nie mamy ważnego paszportu: Idźcie do Polskiego Konsulatu. A w Konsulacie PRL powiedzieli, że: Damy wam paszport blankietowy, ale tylko na powrót do Polski. No to wsiedliśmy w pociąg w kierunku Warszawy, ale po kilku godzinach wysiedliśmy w Luksemburgu.

A stamtąd udaliście się do Ameryki?

Tak. Razem z żoną i synem poleciliśmy do Ameryki tanią linią przez Reykjavik.

W USA wyładał Pan na uniwersytecie...

Ale to nie od razu. Dopiero po sześciu miesiącach. Na początku niczego nie rozumiałem. Mimo że uczyłem się wcześniej języka, trudno mi było zrozumieć żargon amerykański. Przez pierwsze pół roku mogłem się przygotowywać aby wykładać. Uczylem się na pamięć wykładów, ale z pytaniami to było trudniej.

Z czasem jednak zaczęto zapraszać Pana do prowadzenia różnego typu wykładów, odczytów. Nie musiał już się Pan bać o swoją przyszłość.

Tak się złożyło, że miałam coś do powiedzenia. Pierwsze półtora roku w Uniwersytecie Filadelfii, pracowałem jako asystent w badaniach. Też wykładałem, ale tylko na kursach dla pielęgniarek. Nie miałem też dostatecznej wiedzy, trudno było dogonić różnicę rozwoju technologii medycznej pomiędzy Polską a Stanami.

No właśnie, wtedy musiała być ona duża...

Była ogromna. Mniej więcej 20 lat opóźnienia. Na szczęście mogłem się uczyć. A potem, zacząłem korzystać z tego, czego się nauczyłem, wykładając. Co mnie najbardziej fascy-

nowało, to działania naukowe i badawcze, odkrywcze. Pracowałem w programie rozwoju sztucznego serca. Wymyśliłem, zrobiłem i sprawdziłem analogowy komputer do sterowania protezą. To było "czarne" pudełko, które imitowało system reagowania serca na potrzeby organizmu. Sztuczne serce mogłoby przyspieszać lub zwalniać rytm, zależnie od potrzeb, kiedy człowiek robi ćwiczenia fizyczne albo śpi.

Czy Pan robił te badania sam, czy w zespole?

Oczywiście – w zespole. Bardzo miło wpisał się w moją pamięć Polak, który przyjechał do Filadelfii - Waldemar Wajszczuk – kardiolog, i Hindus Ahmed Kutty, który był chirurgiem. We trójkę rejestrowaliśmy działanie kontroli rytmu serca u psów.

I jak działało?

(śmiej) Dobrze działało. A potem ten program trochę podpadł, bo była wtedy wojna w Wietnamie i nie było funduszy. Potem zaproszono mnie do Uniwersytetu Columbia Missouri, gdzie zacząłem pracować nad koncepcją rozrusznika napędzanego energią z płynów biologicznych.

Ten pomysł miał Pan już wcześniej?

To było wtedy modne. Zanim jeszcze wyjechałem do Ameryki, miałem doświadczenie w stymulacji serca. Potem we Francji zrobiłem stymulator, który do tej pory jest podstawą rozruszników produkowanych we Francji. Miałem więc w głowie te stymulatory. Ale w Ameryce zajmę się sztucznym sercem, nie stymulatorem. Był taki profesor Allan Hahn, który robił badania na nurkujących ssakach. Na przykład, jak zwalniają rytm serca, że mogą siedzieć pod wodą 30 minut? Właśnie tam narodził się pomysł stymulatora, który może zużywać energię jonów wodorowych, znajdujących się w płynach biologicznych, czyli w wodzie, do napędzania rozruszników.

Tam też został Pan profesorem...

Tam też zacząłem te badania. A potem je prowadziłem na Harvardzie.

Który z uniwersytetów dawał Panu największe możliwości?

MIT (Massachusetts Institute of Technology – przyp. Red. VP). Jest to wylegarnia niesłychanych talentów. Tam zaopuściłem najlepsze korzenie, chociaż w zasadzie byłem na pensji harwardzkiej, w MGH (Massachusetts General Hospital). Wykładałem Inżynierię Medyczną na MIT. Mia-

Z przyjaciółką, Elżbietą Dzikowską

łem studentów doktorantów. Na Harvardzie też wykładałem, ale nie miałem doktorantów.

Otworzył Pan pierwszy w historii departament inżynierii medycznej.

Był on stworzony w szpitalu Massachusetts General Hospital właściwie przeze mnie, bo wtedy była to nowość mało znana w Ameryce.

Ma Pan olbrzymie osiągnięcia. Z czego jest Pan najbardziej dumny?

Ja nie jestem dumny. Nie mam powodów ani dosyć wiedzy, żeby być dumnym.

Ale satysfakcję Pan ma?

Satysfakcję mam. Z tego, że miałem marzenie być profesorem na Harvardzie i MIT, i się spełniło.

Hasło, które zawsze sobie przypominam: Trudne rzeczy robimy szybko, a na niemożliwe trzeba trochę poczekać, ale też je można zrobić. Było przecież prawie niemożliwe zostać profesorem politechniki w USA. Ale się spełniło.

Stale Pan publikował.

Tak, głównie w Stanach, ale zaczynałem w Polsce. Zresztą, dzięki moim publikacjom o stymulatorze serca, zaproszono mnie do Ameryki.

Wiele lat później dostał Pan propozycję od prezydenta Szwajcarii...

Zaprosił mnie, żebym coś zrobił. Wiedziałem, że mogę coś zrobić w dziedzinie aparatury elektromedycznej. Dobrze się składało, bo mieli tam instytut, który był powołany by zrobić sztuczne serce, ale właśnie zbankrutował. Był on do objęcia. Trzeba było zatrudnić ludzi, którzy tam pracowali. No więc zatrudniłem 15 osób, które w przeciwnym razie poszłyby na bezrobocie, w tym czterech inżynierów, pięciu techników i pomoc administracyjną. Dostałem kredyt od rządu, a potem inwestycje prywatne, i prowadziłem Instytut Technologii Medycznej oraz firmę Valmed przez dwanaście lat.

Jak to się stało, że opuścił Pan Stany?

Kiedy zakończyłem pracę akademicką, w wieku 50 lat, postanowiłem, że dosyć pracowania na pensji dla kogoś i chcę pracować dla siebie. Założyłem firmę, która robiła stacje odczytu cyfrowych danych dla radiologii. Firma prosperowała dobrze, niemniej jednak nie wytrzymałem konkurencji z wielkimi gigantami jak General Electric, którzy mieli wielu klientów, a ja ich miałem niewielu. Potem musiałem sprzedać swoje udziały w tej firmie. Została ona przejęta przez giganta amerykańskiego Johnson & Johnson, za wartość księgową. Do tej pory oni robią stacje do czytania skanów ultradźwiękowych i innych.

Szukałem więc pomysłu na życie. Postanowiłem spróbować w Polsce. Akurat był czas po Okrągłym Stole. Z Funduszem Polsko-Amerykańskim przywoziłem kredyty na produkcję aparatów dla zdrowia i medycyny, opracowanych na Politechnice Warszawskiej m.in. na filtry do dializy i na maski przeciwpyłowe dla górników. Pomimo że nowe filtry były zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia, przez kilka lat nie weszły na rynek polski bo trwało stare zarządzenie z lat 50-tych, żeby maski dla górników były robione nie z polipropylenu, ale z azbestu!

Czy tym się Pan zraził do pobytu w Polsce?

Pomyślałem sobie tak: do Ameryki nie będę wracał, chciałem szukać czegoś w Europie. Tak się złożyło, że

Grzegorz, with my deepest personal regards,

Ronald Reagan

Dedykacja od Ronalda Reagana

miałem kontakty ze Szwajcarią, dzięki instruktorowi tenisa (śmiej). Polecał mi wyjazd do Szwajcarii. Jeden z przyjaciół uwierzył, że mogę coś zrobić, więc pomógł mi zdobyć pieniądze i kontakty z rządu. I tak to się zaczęło.

Miałem tam nie tylko Instytut, ale także działalność gospodarczą. Produkowałem stymulatory do nerwów i mięśni. Głównym importerem był Hongkong. W momencie, kiedy został przejęty przez Chiny, firma która była w Hongkongu przestała importować. Zamówiła, sprzedałem kilkadziesiąt tysięcy aparatów, ale potem tej prywatnej firmie nie można było sprzedawać jak za czasów „angielskiego” Hongkongu. Zostałem z 20 tysiącami aparatów... Musiałem zapłacić za ich wykonanie. Mam więc za sobą także likwidację firmy w Szwajcarii.

Ma Pan więc pewnie w tym momencie stalowe nerwy...

Teraz nic mnie nie wzruszy (śmiej). Może jedynie troska o zdrowie swoje i najbliższej wspaniałej rodziny.

Czy jest coś takiego, z czym chciałby się Pan jeszcze zmierzyć?

Chcę kontynuować pracę, żeby ludziom poprawiać jakość życia, szczególnie w wieku starszym. Jest jeszcze wiele do zrobienia. Na przykład w dziedzinie przeciwnakowej...

Czy dziękował ktoś kiedyś Panu za uratowanie życia?

Tak. Pierwsze takie podziękowanie miało miejsce w latach 60-tych po pobycie w Paryżu. Tam zrobiłem mój pierwszy wszczepialny rozrusznik on-demand. Zanim był sprawdzony na zwierzętach, zadzwonił telefon ze szpitala Salpêtrière w Paryżu. Umierał człowiek, dla którego nie było żadnej szansy. Około północy postanowiono wypróbować na nim mój stymulator. Bo nie było innego wyjścia. Pacjent przeżył na moim stymulatorze 2 lata, a później na innych – kolejne dwadzieścia. Wysłał mi wiele kartek świątecznych z podziękowaniami.

Wydaje mi się, że nie ma niczego wspanialszego niż świadomość, że komuś uratowało się życie...

Tak, to prawda.

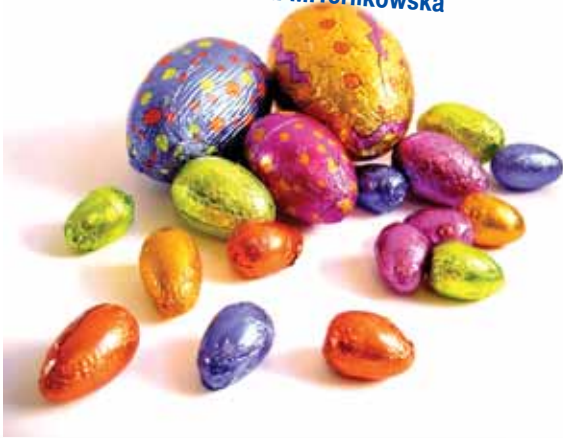
Dziękuję za tę niezwykle ciekawą rozmowę.

Z Józefem Cywińskim rozmawiała Julita Lech

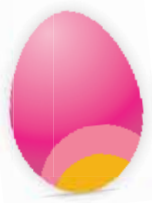
„ŚMIGUS DYNGUS”

Wie o tym i Tomek i Ewa,
 że w śmigus się wszystkich oblewa.
 Ale czy trzeba Pawełka
 oblewać z pełnego kubetka?
 Wystarczy małym kubeczkiem
 dla żartu, dla śmiechu, troszeczkę.
 Bo gdy wiatr chmurkę przywieje
 i wszystkich was
 deszczem poleje?
 autorka: M.Terlikowska

		muzułmański przywódca religijny	zespół znany z przeboju "Luciola"	duże sale akademickie		miejsce budowy Labiryntu		wyraz oddania Bogu		rozmieszka w cyrku		śpiewak w klatce		chronią przed deszczem
żegnana topieniem marzanny					mały pałacyk arabski o lekkiej budowie									kisza z odwróconym obrazem
	Renata, która strzelała na Olimpiadzie							syki rodzaj gleby		egzotyczne pnące				
kananejski bóg					gatunek literacki							przewodzi impulsy do mięśni		
ustawowe darowanie kar										drapieżny ssak morski				załączniki
		uczelnia, np. artystyczna		Urszula dla znajomych	hebrajskie imię męskie							np. Jutland lub Bachmat u koni		
przodek słonia						ostalni taki władca Rosji								
	Craven, reżyser		gangster w dresie z "Kilera"	low Cz R				produkt ze Swarzędza				Martin z Macl. al		
byli lennikami seniora								to, co widać w kamerze					zagranie s w gu szachachusz	
tytuł filmu Piotra Trzaskalskiego				Gom napas lwca z serialu tv	Portug na					e z krzyżykiem			największy kontynent	... Penn, aktor
spirytyści z duchami								zwierzek Schrödingera		resort wypoc. obronypod gr				
	milczek, ponurak								japoński pilot-samobójca					
majątek panny młodej									polityczni przeciwnicy rządu					
														Frank gubernator nazistowski na Wawelu

	nauka badająca rynek	miasto w woj. zachodniopomorskim	linka z rączkami do treningu		delektują się Jacobsem	wyniki mnożenia		odznaka na piersi	przekął swego syna Chama	dzieło malarza		część czaszki
napój gazowany z kofeiną				uszkodzenie ostrza	Frank, wcielenie Piłki Francuskiej							
	dobra przyjaciółka		może być nierdzewna				ludzie, którzy nie mówią	ksiądz Pan Tadeusz				
cyklista					Stewie, śpiewak							Chris, brytyjski piosenkarz, gitarzysta
uchylenie się			siostry mamy lub taty					waluta Uzbekistanu				
silacz, atleta					większy od osy							
zakończenie koronki				biokatalizator				grupa		stan, w którym urodził się Forrest		ukochany Izoldy
	podwarszawie twierdza	Glisz, wojenna kradzież	ma odzyskać		słynna maszyna szyfrująca							głód ... wścig kolarski
kawowa w torcie				Boże ... - święto kościelne		duży w kinie		pracuje na kutrze		we włoszech zastąpiony przez Euro		
	pedagogiczn w szkole		według legendy dwa to ok. 5 cm				Weronika, aktorka					
wyprawiane awantury				nie ma go bez ognia	półwysep na Morzu Czarnym					japońska odmiana buddyzmu		
rasa bardzo łagodnych psów							obok granitu					
są trudne do osiągnięcia					szkoła założona przez Platona							
zażywa amfetaminę							ziemia obiecana Izraelitom					

Szarada.net

REBUS KOŁOWY

rusowicz

Dick

Kalendarium wydarzeń polonijnych

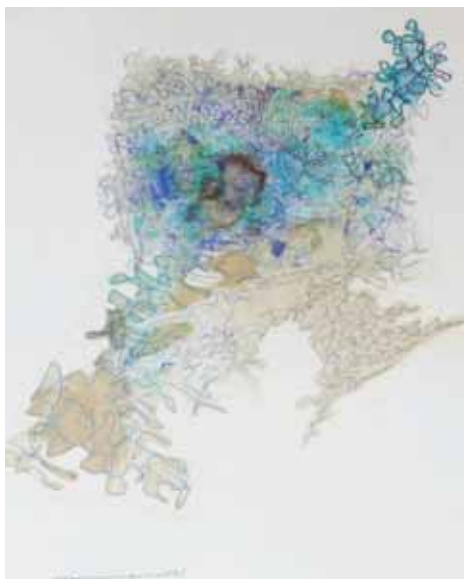
OD 11 DO 18 KWIETNIA: W programie odbywającego się w Rouen **Festiwalu Filmowego À l'Est, du Nouveau** znalazły się 3 polskie filmy. Przegląd zainauguruje *Człowiek z nadziei (L'homme du peuple)* Andrzeja

Wajdy, w części konkursowej bierze udział film Tomasza Wasilewskiego *Płynące Wieżowce (Ligne d'eau)*. Można będzie również obejrzeć *Papuszę* Joanny Kos-Krauze i Krzysztofa Krauze. Festiwal À l'Est, du Nouveau pozwala odkryć widzom nowe kino z Europy centralnej i wschodniej. Szczegółowy program wraz z adresami miejsc projekcji www.alest.org;

15 KWIETNIA, godz. 18.30: Konferencja: *Polska: 10 lat w Unii Europejskiej*. (Biblioteka Polska: 6, quai d'Orléans, 75004 Paryż);

DO 18 KWIETNIA: Wystawa. Prace na papierze dwóch artystów polskiego pochodzenia tworzą-

Jedna z prac Witolda Januszewskiego

cych w XX wieku: Van Haardta (Jerzy Brodnicki) i Witolda Januszewskiego. (Biblioteka Polska: 6, quai d'Orléans, 75004 Paryż);

DO 18 KWIETNIA: Wystawa *Polska Wielkanoc widziana oczami artystów Stowarzyszenia Art-culture -Tradition.* (63, rue de Paris, Boulogne-Billancourt);

23 KWIETNIA, godz. 18.00: Spotkanie z Magdaleną Środą, profesorką filozofii, zajmującą się m.in. kwestią równego statusu kobiet i mężczyzn. Debatę pt. *Les excluEs* poprowadzi dziennikarka Christine Ockrent. Wstęp wolny, tel: 01 48 75 13 16 (Centre Malesherbes-Sorbonne: 108 boulevard Malesherbes, 75017 Paryż);

Od 26 KWIETNIA DO 3 MAJA: Rynek en Fête. Ta wyjątkowa impreza pozwala na odkrycie zwyczajów i tradycji polskiej kultury. Pomiedzy polskimi produktami, wykonawcami rękodzieła ludowego, śpiewami chóralnymi, tradycyjnymi tańcami i balet, każdy znajdzie coś dla siebie. *Rynek en Fête* prezentuje również współczesną Polskę: taniec, teatr, sztuki wizualne, konkurs poezji i recytacje, wystawy tematyczne, konferencje. Szczegółowy program na stronie: maisonde-lapolonie.com (62500 Saint-Omer);

27 KWIETNIA: Akcja Motoserce. Już po raz czwarty klub motocyklowy na obczyźnie TAURRUS MC

BELGIUM organizuje akcję zbierania krwi: motocykliści-dzieciom. Jak co roku, odbędzie się aukcja, tym razem pieniądze zbierane będą na leczenie Szymona Waryana z fundacji Wyspy Szczęśliwe. Tego dnia będzie można też posłuchać koncertów zespołów muzycznych, uczestniczyć w zabawach, konkursach i podziwiać pokazy jazdy akrobacyjnej na motocyklach. „Vector Polonii” jest patronem medialnym akcji Motoserce 2014. (Boulevard Industriel 30, 1070 Anderlecht, Belgia);

28 i 29 KWIETNIA: Międzynarodowe Sympozjum naukowe *Maria Szymanowska i jej czasy*, będące częścią projektu *Maria Szymanowska (1789-1831), kobieta Europy*, którego ambicją jest promocja tej jednej z pierwszych w Europie kobiet muzyków zawodowych, wypuklenie jej nowoczesności i roli w historii praw kobiecych. (Stacja badawcza Polskiej Akademii Nauk: 74, rue Lauriston, 75016 Paryż);

29 KWIETNIA, godz. 18.00: Debata z Michałem Boni i François Bafoil na temat transformacji ustrojowej w Polsce: *25 ans de transformations en Pologne : réussites et échecs – opportunités et menaces. La dimension sociale*. Debatę poprowadzi Piotr Moszyński. Wstęp wolny. (Centre Malesherbes-Sorbonne: 108, boulevard Malesherbes, Paryż);

OD 1 DO 4 MAJA: Europejska Majówka Polonijna w Leuven. Podczas tego święta z okazji 10-lecia

BYLIŚMY NA ...

Wystawie *Terre de départ* Angeliki Markul

Aby zobaczyć instalację Markul, trzeba zejść trzy poziomy betonowymi schodami Palais de Tokyo. W surowej scenarii, przypominającej podziemny parking, artystka zajęła dominującą przestrzeń na przedstawienie swojej wizji relacji między człowiekiem a naturą, i refleksji nad losem ludzkości.

W pograżonych w półmroku lub w totalnej ciemności salach, obserwowujemy na wielkich ekranach zapisane na taśmie wideo obrazy ze skażonej promieniotwórczo strefy w Czarnobylu, gigantycznej maszyny, obracającej się bez ustanku, czy kaskad wody i rwącej rzeki w ruchu

wstecznym. Konstrukcje i elementy rzeźbiarskie ze wzbudających niepokój, ukrytych w ciemności materii dopełniają przestrzeń. Na wystawie *Terre de départ* można obejrzeć prezentowane już video -instalacje artystki (jak *Bambi w Czarnobylu*, czy *Gardziel Diabła*), ale i te, powstałe w 2014 roku (jak *400 milliards de planètes*).

Angelika Markul od wielu lat mieszka i pracuje we Francji. Jest pierwszą Polką, mającą indywidualną wystawę w słynnym paryskim centrum sztuki współczesnej Palais de Tokyo.

A.G.

wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, w belgijskim mieście Leuven odbędą się koncerty, powstanie miasteczko polskie z dziesiątkami wystawców, goście będą mogli skosztować polskich przysmaków, obejrzyć pokazy mody, pokazy taneczne i wiele innych. Ponadto 1 maja przygotowano dla najmłodszych liczne warsztaty związane tematycznie z Polską, a 4 maja zorganizowany zostanie polski dzień studencki - promocja Polski wśród 40 tysięcy leuvenkich studentów.

Gwiazdą majówki będzie zespół Zakopower. Wstęp wolny. Szczegółowe informacje i adresy miejsc poszczególnych wydarzeń na stronie: www.daskalia.eu (3000 Leuven, Belgia);

8 i 9 MAJA, godz.20.00: Antoni Wit poprowadzi w Strasburgu abonamentowe koncerty z tamtejszą Orchestre Philharmonique, podczas których zaprezentuje program złożony z utworów Bedřicha Smetany, Siergieja Rachmaninowa oraz Mieczysława Karłowicza (*Stanisław i Anna Oświecimowie*) i zmarłego pod koniec minionego roku Wojciecha Kilara (*Kościółec*). (Palais de la Musique et des Congrès: Place de Bordeaux, 67076 Strasburg);

DO 12 MAJA: Wystawa Angeliki Markul *Terre de départ* w paryskim Palais Tokyo. Polska artystka pokazuje m.in. wyróżniona nagrodą Prix SAM 2012 pracę *Bambi w Czarnobylu*, projekt inspirowany działaniami sił natury w skażonej promieniotwórczo

czo strefie w Czarnobylu. (Palais de Tokyo: 13, avenue du Président Wilson, 75008 Paryż);

OD 12 DO 28 MAJA: Wystawa *Świat wiedzy - misja Jana Karskiego dla ludzkości*, upamiętniająca życie i spuściznę legendarnego kuriera Polskiego Państwa Podziemnego, która wcześniej pokazywana była w siedzibie UNESCO i w Polskiej Sekcji Liceum Montaigne w Paryżu. Rok 2014, na który przypada 100. rocznica urodzin emisariusza, został ustanowiony przez Sejm RP rokiem Jana Karskiego. Wstęp wolny. (Institut des civilisations et études polonaises (Icep), Faculté Jean Perrin à l'Université d'Artois: Rue Jean Souvraz - SP 18, 62307 Lens);

DO 16 MAJA: Rzeźby w kamieniu, drewnie i bursztynie Kazika Gąsiora, artysty, który od ponad 30 lat tworzy i wystawia we Francji, można oglądać w Galerii Amtares: 29, rue Lamark, 75018 Paryż.

DO 17 MAJA: Na wystawie *Refleksje (Réflexions)* Piotra Betleja, polskiego artysty tworzącego we Francji, można oglądać jego prace na płótnie oraz rysunki. (Galeria Roi Doré: 6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paryż);

Piotr Betlej, *Conversation à distance*

24 MAJA, od godz: 17.00: Noc literatury. Wydarzenie to, po raz drugi organizowane w Paryżu, ma na celu prezentację i promocję literatury i autorów spoza Francji. Polskę reprezentować będzie Wojciech Kuczok, autor takich powieści jak: *Gnój* (za którą otrzymał Paszport Polityki 2003 i Nagrodę NIKE 2004) czy *Sennaś* oraz wielu zbiorów opowiadań i esejów. (Galeria Roi Doré: 6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paryż);

Więcej informacji na: www.facebook.com/VectorPolonii

PRZECZYTALIŚMY ...

Książkę **Alina Szapocznikow, Ryszard Stanisławski, *Kroją mi się piękne sprawy. Listy 1948–1971***

To publikowana po raz pierwszy korespondencja Aliny Szapocznikow - wybitnej polskiej rzeźbiarki i Ryszarda Stanisławskiego - historyka sztuki i kuratora wielu ważnych ekspozycji polskiej sztuki za granicą.

Poznali się przypadkiem, w Paryżu w 1948 r. Pierwsze zachowane listy Szapocznikow do Stanisławskiego napisane zostały tuż po ich spotkaniu. Ostatni list, z września 1971 r., rzeźbiarka napisała półtora roku przed śmiercią.

Korespondencja ta jest zapisem związku i miłości pary, spraw codziennych i uczuciowych, nasyconych emocjami, a później także ich przyjaźni, gdyż rozwiedli się w 1958 r., nadal pozostając przyjaciółmi. Listy odzwierciedlają również czasy, w których żyli, kontekst polityczno-ekonomiczny, w którym kształtowała się ich droga zawodowa i twórcza. Przeczytamy zatem o trudnościach, z jakimi zmagali się, chcąc wyjeżdżać za granicę, o sprawach paszportowych... Życie w Paryżu, Warszawie, małżeństwo, syn Piotr, wyjazd, później znowu Paryż, nowe związki obojga bohaterów, a także zmieniająca się na przestrzeni lat ich pozycja zawodowa, refleksje na temat własnej pracy i twórczości. To świadectwo tym bardziej cenne, że wiele okoliczności i zdarzeń z życia Szapocznikow owianych jest tajemnicą i milczeniem, m.in. jej przeżycia z czasów II wojny światowej, o których artystka wypowiadała się bardzo powściągliwie. W kontekście listów, wokół głównych bohaterów pojawia się także krąg równie ciekawych postaci, żyjących w owych czasach: Roman Cieślewicz, Jan Lebenstein, Wojciech Fangor, Césaire, Picasso...

„(...) Teraz jesteśmy w St. Tropez, wybieram się do Cannes i do Vallauris, Picassowo miasteczka. Rosną tu

palmy tak zwyczajnie jak u nas sosny. Niebo jest niebieskie, a może turkusowe. Kwitną łąki stokrotek, a znalazłam nawet kwitnącą jabłonkę. Im to piękniejsze, tym bardziej boli mnie ta bezsilność, że całej tej nagromadzonej miłości do przyrody nie mogę zwrócić mężczyźnie, którego kocham, a któremu należy się to, co przyroda nam dała, tworząc nas jako część tego wszystkiego. Opisać tych rzeczy nie można, bo wyjdzie z tego taka pocztówka z emaliowym niebem, ale może przywiezę Ci trochę tego na skórze, na ustach i może to scałujesz ze mnie. (...)” /Szapocznikow do Stanisławskiego, sierpień 1948/

„(...) Rysiek, ja Cię kocham. Choć, żeby to ja było nam wspólne. I żeby było jedno. I jeszcze dużo rzeczy choć z Tobą, ale nie tu, w szpitalu. Tułę się do Ciebie i całuję.

A” /Szapocznikow do Stanisławskiego, lipiec-wrzesień 1949/

„(...) Rysiu, napisz mi choć coś, abym mogła, gdy Ciebie tu nie ma, choć widzieć Twoje słowa. Mieć coś namacalnego, realnego od Ciebie. Bo gdy odchodzisz i zamyka się znów naokoło mnie ta atmosfera szpitalna – jestem bezradna i tak przeraźliwie obco sama, że tracę kontakt z całym moim środowiskiem. Z całym moim życiem przed chorobą i pograżam się w zupełnie bezплоdnej pustce. Boję się, aby nie utonąć w tym, więc kurczowo chwytam się Twych obrazów w mej wyobraźni. (...)” /Szapocznikow do Stanisławskiego, 17 października 1949, szpital Pawła Brusa/

142 listy wzbogacone są także o fotografie z rodzinnego archiwum rzeźbiarki oraz, co bardzo istotne dla lektury i pełnego zrozumienia korespondencji, opatrzone zostały

obszernymi komentarzami i objaśnieniami Agaty Jakubowskiej, redaktora naukowego publikacji i autorki monografii twórczości Szapocznikow. Tłumacząc one polityczny i artystyczny kontekst, wprowadzając nas w realia, w których powstawała korespondencja. Uzupełniają wiedzę o bohaterach listów, o międzynarodowych wystawach i postaciach ówczesnej sceny artystycznej. Korespondencja słynnego duetu mogła trafić do czytelników, dzięki spadkobiercom autorów listów, którzy zgodzili się na ich publikację. To pierwsza książka w ramach wspólnej serii Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie oraz wydawnictwa Karakter „mówi muzeum”, wydana w 2012 r.

Artyści i twórcy sztuk wizualnych mówią często, że potrafia wypowiadać się głównie poprzez obrazy, nie mając specjalnych zdolności ubierania w słowa i opisywania swoich stanów i emocji. Korespondencja Szapocznikow i Stanisławskiego, ze względu na swe usytuowanie w epoce, przypomina, że w owych czasach pisanie listów było nieodzownym sposobem komunikacji. Czytelnik może się też dowiedzieć jaka była średnia częstotliwość pisanych listów, jak długo trzeba było czekać na odpowiedź: ile czasu szedł list krajowy, a ile z zagranicy, itd. Książka ta przedstawia korespondencję miłosną dwojga ludzi, zapis życia na kartach listów. Daje niesamowitą możliwość obcowania z ich autorami, poznania Aliny Szapocznikow, jej uczuć jako kobiety, artystki, matki, przyjaciółki...

Artyści i twórcy sztuk wizualnych mówią często, że potrafia wypowiadać się głównie poprzez obrazy, nie mając specjalnych zdolności ubierania w słowa i opisywania swoich stanów i emocji. Korespondencja Szapocznikow i Stanisławskiego, ze względu na swe usytuowanie w epoce, przypomina, że w owych czasach pisanie listów było nieodzownym sposobem komunikacji. Czytelnik może się też dowiedzieć jaka była średnia częstotliwość pisanych listów, jak długo trzeba było czekać na odpowiedź: ile czasu szedł list krajowy, a ile z zagranicy, itd. Książka ta przedstawia korespondencję miłosną dwojga ludzi, zapis życia na kartach listów. Daje niesamowitą możliwość obcowania z ich autorami, poznania Aliny Szapocznikow, jej uczuć jako kobiety, artystki, matki, przyjaciółki...

TVP
HISTORIA

PIĄTEK 18.04

07:25 Podróżnik Rzeką Draa **07:55** Strażnicy piątej ewangelii film **09:00** Kanclerz **10:00** Bazylika Saint Denis La film **10:35** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **11:15** Widziane na Ziemi **12:15** Jedyński Generał „Nil” i rotnistrz Pilecki w poszukiwaniu bohaterów **12:45** Faustyna film reż. Jerzy Łukasiewicz wyk. Dorothea Segda Mirosława Dubrawska **14:05** Spór o historię Jak to z Krymem było debata **14:40** Szerokie tory **15:10** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:35** Ex Libris **15:55-16:25** Sensacje XX wieku **17:00** Kanclerz **18:05** Kalendarium historyczne Golgota Jasnogórska Dudy Gracza film **19:00** Dziennik telewizyjny **19:40** Widziane na Ziemi **20:45** Flesz historii **21:05** Cafe Historia **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **21:55** Sensacje XX wieku Najwyższa stawka cz. V **22:25** Sensacje XX wieku **23:05** Szerokie tory **23:35** Nieznane Katastrofy **00:05** Aniołki **00:35** Nieposłuszeństwo film **02:35** Polska i świat z historią w tle **03:35** Zakończenie dnia

SOBOTA 19.04

07:30 Podróżnik Algarve **08:00** Sonda **08:35** Cafe Historia **09:00** Quo vadis? **09:55** Smak tradycji Wielkanoc **10:25** Bazylika Grobu Pańskiego film **11:00** Jan Paweł II do rodaków Pielgrzymki **12:00** Widziane na Ziemi Alaska Somewhere on the Earth **13:10** Namibia **13:40** Okręty II wojny światowej film **14:55** Strażnicy piątej ewangelii **16:00** Flesz historii **16:20** En opedia II wojny światowej Wojna i gospodarka **17:00** Quo vadis? **17:55** Kalendarium historyczne Requiem dla 500 **18:30** Wielki Tydzień w Jerozolimie W stronę światła **19:00** Dziennik telewizyjny **19:40** Wielki test Wielki Test o Polskim Filmie **21:25** Jasminum film reż. Jan Jakub Kolski wyk. Grażyna Błęcka Kolska Wiktoria Gąsiorowska Janusz Gajos Krzysztof Peczynski Monika Dryl Patrycja Soliman Grzegorz Damięcki Krzysztof Globisz **23:25** En opedia II wojny światowej Żukow **23:50** Boża podszewka **01:00** Chirurgi wojenni **02:05** Chłopak i dziewczyna film reż. Sławomir Koehler **03:20** Zakończenie dnia

NIEDZIELA 20.04

07:30 Podróżnik San Cristobal de las Casas **08:00** Kardynał Wojtyła Papieżem film **09:00** Quo vadis? **10:00** Dzieje kultury polskiej Jagiellonowie **11:05** Jan Paweł II do rodaków **12:10** Chirurgi wojenni **13:15** Jasminum film reż. Jan Jakub Kolski wyk. Grażyna Błęcka Kolska Wiktoria Gąsiorowska Janusz Gajos Krzysztof Peczynski Monika Dryl **15:15** Świadek nadziei Życie Karola Wojtyły papieża Jana Pawła film **16:20** En opedia II wojny światowej Żukow **16:45** Kroniki Lubelskie Wielkanoc **17:00** Quo vadis? **18:00** Kalendarium historyczne W pogardzie i chwale Wojciech Korfanty dokument fabularyzowany **18:50** Kroniki Lubelskie Wielkanoc **19:00** Radość ze zmartwychwstania **19:20** Lolek film **20:15** Kronikarz czasu wojny film **21:05** C K Dezenterzy komedia **22:40** En opedia II wojny światowej Wojna i gospodarka **23:20** Boża podszewka **00:25** Dni które stworzyły historię Ucieczka Ludwika XVI LEVASION DE LOUIS XVI **02:05** Kroniki Lubelskie Wielkanoc **02:15** Anna German i ja **03:20** Zakończenie dnia

FOTO MONOLITH FILMS

FOTO MONOLITH FILMS

FOTO MONOLITH FILMS

FOTO MONOLITH FILMS

FOTO FILM&PICTURE

iTVN: film „Galerianki”, 21 kwietnia, godz. 21.45

PONIEDZIAEK 21.04

07:30 Podróżnik Santiago de Compostela **08:00** Mała Polska w Indiach film reż. Anu Radha Sumit Osmand Shaw **09:05** Quo vadis? **09:55** Kroniki Lubelskie Wielkanoc **10:10** Jan Paweł II do rodaków **10:45** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **11:15** Skarby opactwa w Krzeszowie film **11:50** Zaproszenie Świąteczny koszyk **12:15** Cafe Historia **12:40** CK Dezenterzy **13:55** Dary i ludzie Sukienki i Korony Pani Jasnogórskiej **14:15** Mokotowski spacer z panem Eugeniuszem film **14:45** Świadek nadziei Życie Karola Wojtyły papieża Jana Pawła II film **15:55-16:25** Sensacje XX wieku **17:00** Quo vadis? **17:55** Smak tradycji **18:20-18:50** Kalendarium historyczne **19:15** Kalwaryjskie peregrynacje Polaków **19:45** Kolo historii Oblicza naszej i waszej wolności **20:30** Spór o historię **21:10** Flesz historii **21:30** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:05-22:35** Sensacje XX wieku **23:20** Ja papież film **00:15** Przyjmij zlecenie na egzekucję długów osób tip film **01:05** Współpracowałem z TW Ewa Max film **01:40** Szach i mat! film **02:20** Hydrozagadka film **03:35** Zakończenie dnia

WTOREK 22.04

07:25 Podróżnik Lizbona **07:55** Bocznica film reż. Anna Kazejak Dawid **08:55** Kanclerz **10:00** Ex Libris **10:20** Jan Paweł II do rodaków **11:25** Kolo historii Oblicza naszej i waszej wolności **12:05** Spór o historię **12:40** Flesz historii **13:10** Polskie bitwy Bitwa pod Warną **14:15** Historia Tamary i Svena **15:00** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Cafe Historia **15:50-16:25** Sensacje XX wieku **17:00** 1920 Wojna i miłość reż. Maciej Migas **18:00** Kalendarium historyczne **19:05** Dziennik telewizyjny **19:40** Widziane na Ziemi **20:40** Flesz historii **21:00** Polska i świat z historią w tle Świadkowie pamięci **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00** Sensacje XX wieku Na własne ryzyko **22:25** Sensacje XX wieku Szpieg świata **23:00** Rysa reż. Michał Rosa wyk. Jadwiga Jankowska Cieslak Krzysztof Stroński **00:30** Sprawiedliwi Nigdy nie poznam ich imienia **01:00** W cieniu nienawiści wojenny reż. Wojciech Żółtowski wyk. Bożena Adamek Wanda Luczycka Magda Teresa Wójcik **02:55** Zakończenie dnia

ŚRODA 23.04

07:30 Podróżnik Zamki i klasztory Estramadury **08:00** 8 Kontynent **09:05** 1920 Wojna i miłość **10:00** Jan Paweł II do rodaków **11:15** Widziane na Ziemi **12:10** Cafe Historia Jan Karski program **12:35** Polska i świat z historią w tle **13:00** Rysa dramat **14:35** Polska i świat z historią w tle **15:00** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Flesz historii **15:55** Sensacje XX wieku Na własne ryzyko **16:25** Sensacje XX wieku Szpieg świata **17:00** 1920 Wojna i miłość **18:00** Kalendarium historyczne **18:35** Trzcinica karpacka Troja film **19:10** Dziennik telewizyjny **19:45** Widziane na Ziemi **20:50** Cafe Historia **21:10** Ex Libris **21:25** Ocalić od zapomnienia **22:00-22:30** Sensacje XX wieku Pucz Janajewa **23:00** Kolo historii Biały stoł patrzy w gwiazdy **23:35** Cichociemni film reż. Marek Widarski **01:00** Polska z bocznej drogi Pożegnanie **01:25** Judeł gra na skrzypcach film reż. Józef Green Jan Nowina Przybylski wyk. Moly Picon Maks Bożyk Samuel Landau **02:55** Zakończenie dnia

CZWARTEK 24.04

07:30 Podróżnik Durban **08:05** Tokio od świtu do zmierzchu **08:55** 1920 Wojna i miłość **09:50** Polska i świat z historią w tle **10:10** Jan Paweł II do rodaków **11:10** Widziane na Ziemi **12:10** Pojeźdźca i maszyny Hipolit Cegielski film **12:45** Ex Libris **13:05** Kolo historii Biały stoł patrzy w gwiazdy **13:40** Cichociemni film **15:00** Ocalić od zapomnienia **15:30** Cafe Historia **15:55-16:30** Sensacje XX wieku Pucz Janajewa **17:00** 1920 Wojna i miłość **18:00** Kalendarium historyczne Dziewczęta z Auschwitz film **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** Widziane na Ziemi **20:50** Z kamerą po kraju **21:05** Polska i świat z historią w tle **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00** Sensacje XX wieku No passaran **22:35** Sensacje XX wieku Złoto Romanów **23:05** Szerokie tory **23:40** Oświęcim z niepamięci Janusz Morgenstern film reż. Antoni Krauze **00:45** Dziewice film reż. Jerzy Ślaskowski **01:50** Judeł gra na skrzypcach film fabularny **03:20** Zakończenie dnia

tvn

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej **12:20** Bitwa o dom **13:05** Uwaga! Pirat **13:40** Diabeł wie lepiej **14:35 - 14:42** Serwis pogodowy **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Bazar dokument **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Efekt domina **20:30** Królowa Aniołów film reżyseria: Mariusz Grzegorzek obsada: Gabriela Muskała Mariusz Jakus Zofia Rysiówna Dorota Pomykała Marta Neuman Władysław Kowalski **22:15** Bad Boy Cela dla niebezpiecznych dokument **23:35** Superwizjer **00:00** O tym się mówi **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** Polak potrafi **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35** Serwis pogodowy Polska Polska **04:37** Serwis pogodowy Europa Polska **04:40 - 04:42** Serwis pogodowy **04:45** Bazar dokument **05:10** Szpital

06:00 Efekt domina **06:25** Mille Dania **06:55** Prawo Agaty **07:40** Medycyna przyszłości dokument **08:30** Dzień dobry TVN **10:55** Dzięki tato dzięki mamie film reżyseria: Vincent Giovanni obsada: Sébastien Knaf-Laurent Oumac Francis Perrin Fatou NDiaye Emmanuel Suarez **12:25** Co za tydzień **13:05** Wiem co jem **13:30** Boksier film reżyseria: Tomasz Blachnicki obsada: Anna Przybylska Szymon Bobrowski Krzysztof Kiersznowski **15:05** Bitwa o dom **15:50** Project Runway **16:35** Lekarze **17:20** Enen film dramat reżyseria: Feliks Falk obsada: Borys Szyo Magda Walałch Grzegorz Wolf Krzysztof Stroński **19:00** Fakty **19:25** Sport **19:35** Pogoda **19:45** Uwaga! **20:00** X Factor **21:50** Operacja Dunaj komedia reżyseria: Jacek Glomb obsada: Tomasz Kot Zbigniew Zamachowski Maciej Stuhr Jiri Menzel Przemysław Bluszczyk Eva Holubová **23:35** Ojciec dokument **00:30** Stylowy **01:05** Brygada antymafijna **01:55** Superwizjer **02:15** Miasto Kobiet **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Operacja Dunaj **05:35** Pani Gadzet

06:00 Na językach **06:45** Odrobina Polski **06:55** Sama stodycz **07:40** Medycyna przyszłości dokument **08:30** Ugotowani **09:15** Pies stróż Tady hildam ja komedia reżyseria: Juraj Sajmovic obsada: Vladimir Javorický Lukáš Vaculík Jitka Jezková Veronika Divisová **11:05** X Factor **12:30** Doradca smaku **12:40** Mała Matura film reżyseria: Janusz Majewski obsada: Antoni Królikowski Marek Kondrat Wojciech Pszoniak Wiktor Zborowski Artur Żmijewski Adam Wróblewski **14:35** O tym się mówi **14:50** Na Wspólnej Omnibus **16:15** Grupa Mocarta frańtrol **18:00** General **19:00** Fakty **19:25** Sport Polska live **19:35** Pogoda Polska live **19:45** Uwaga! **20:05** Najszlub słucha **20:25** Lekarze **21:15** Project Runway **22:00** Na językach **22:45** Walcząc o Cassidy **23:55** Królowa Aniołów film reżyseria: Mariusz Grzegorzek obsada: Gabriela Muskała Mariusz Jakus Zofia Rysiówna Dorota Pomykała Marta Neuman Władysław Kowalski **01:40** Magiel Towarzystwi **1** **02:15** Kuba Wojewódzki **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** X Factor **05:15** Stylowy magazyn

05:55 Boksier film reżyseria: Tomasz Blachnicki obsada: Anna Przybylska Szymon Bobrowski i **07:30** Doradca smaku **07:40** Medycyna przyszłości **08:30** Mała Matura film reżyseria: Janusz Majewski obsada: Antoni Królikowski Marek Kondrat **10:20** Viva Kuba film **11:40** Efekt domina **12:05** Enen film reżyseria: Feliks Falk **13:40** Project Runway **14:25 - 14:35** Serwis pogodowy **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Ugotowani **15:30** Pies stróż Tady hildam ja komedia reżyseria: Juraj Sajmovic **17:20** Kabaret Moralnego Niepokoju pogoda na suma **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Kołysanka film reżyseria: Juliusz Machulski obsada: Robert Więckiewicz Krzysztof Kiersznowski **21:45** Galerianki film reżyseria: Katarzyna Rostaniec obsada: Artur Barciś Izabela Kuna **23:05** Rozrywki inwestorzy **00:00** Dzięki tato dzięki mamie film **01:30** O tym się mówi **01:45** Miasto Kobiet **02:30** Najszlub słucha **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Bad Boy Cela dla niebezpiecznych dokument **05:10** Co za tydzień

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** Pani Gadzet **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Kołysanka film reżyseria: Juliusz Machulski obsada: Robert Więckiewicz Krzysztof Kiersznowski Małgorzata Buczkowska Janusz Chabior Jacek Koman **12:50** Odrobina Polski **13:05** Magiel Towarzystwi **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25-14:35** Serwis pogodowy **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Zawody **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Idealna niania **21:35** Prawo Agaty **22:20** O tym się mówi **22:35** Kuba Wojewódzki **23:20** Na językach **00:05** Odrobina Polski **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35-04:42** Serwis pogodowy **04:45** Zawody **05:10** Szpital

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej **12:20** Lekarze **13:05** Idealna niania **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25 - 14:35** Serwis pogodowy **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Pani Gadzet **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Stylowy magazyn **21:35** Bitwa o dom **22:20** Emil łowca fotoradarów **22:45** General **23:40** Idealna niania **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35** Serwis pogodowy Polska **04:37** Serwis pogodowy Europa **04:40** Serwis pogodowy Świat **04:42** Serwis pogodowy kurorty europejskie **04:45** Emil łowca fotoradarów rozrywki **05:10** Szpital

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej **12:20** Prawo Agaty **13:05** Stylowy magazyn **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25 - 14:35** Serwis pogodowy **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Pani Gadzet **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Uwaga! Pirat **21:35** Ugotowani **22:20** Miasto Kobiet **23:05** Najszlub słucha **23:35** Co za tydzień **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35** Serwis pogodowy Polska **04:37** Serwis pogodowy Europa **04:40** Serwis pogodowy Świat **04:42** Serwis pogodowy kurorty europejskie **04:45** Wiem co jem **05:10** Szpital

06:10 Świat się kręci **07:00** Wilnoteka **07:15** Polonia w Komie **07:25** Mordziaki Odyseja Mordziaczka reż. Marian Kiebaszozak **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Dwie strony medalu **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Hrabina Cosel **13:50** Komisarz Alex **14:45** Frydryk 2014 gala **16:25** Złotopolscy **16:55** Dwie strony medalu **17:20** Polonia w Komie **17:30** Telexpress **17:50** Metr od świętości **17:55** Łamigłówka **18:00-18:25** Pelgrzym Miłości **18:55** Barwy szczęścia **19:25** Ex Libris **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:30** Sport **20:40** Pogoda **20:45** Łamigłówka **20:50** Na dobre i na złe **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Teraz ja 2005 reż. Anna Jadowska i **00:45** Dwie strony medalu **01:10** Łamigłówka **01:15** Mordziaki Odyseja Mordziaczka **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:35** Pogoda **02:45** Na dobre i na złe **03:40** Polonia 24 **04:15** Metr od świętości **04:20** Barwy szczęścia **04:50** Polonia w Komie 462 **05:00** Pelgrzym Miłości **05:20** Pelgrzym Miłości **05:45** Podróż nad morze film reż. Ryszard Ryzdewski

PIĄTEK 25.04

06:35-08:20 Złotopolscy serial **08:55** Polonia 24 **09:40** Złoga Eko **10:05** Niepokojne umysły **10:25** Świat się kręci **11:15** Punkt widzenia **12:15** Łamigłówka **12:25** Pamiętaj o mnie **12:40** Ojciec Mateusz serial **13:30** Makłowicz w podróży **14:00** Na dobre i na złe serial **15:00** Papieśskie Okno Franciszkańska film **16:00** Kulturalni PL **17:00** Słownik polsko@polski prof. Jana Miodka **17:25** Łamigłówka **17:30** Telexpress **17:50** Metr od świętości **18:00** M jak miłość serial **18:55** Pamiętaj o mnie **19:15** Dobranocka **19:30** Wiadomości **20:35** Sport **20:45** Pogoda **20:55** Kolory miłosierdzia koncert **22:45** Polacy tu i tam Magazyn polonijny **23:20** Kaprysy Łazarza film **00:15** Słownik polsko@polski prof. Jana Miodka **00:45** Łamigłówka **00:50** M jak miłość **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **03:00** Sport **03:03** Pogoda **03:15** Kolory miłosierdzia koncert z Krakowa **04:55** Metr od świętości **05:10** Polacy tu i tam Magazyn polonijny **05:45** Pamiętaj o mnie

SOBOTA 26.04

06:05 Galeria serial **06:30-07:45** Dwie strony medalu **08:10** Łamigłówka **08:15** Pod Tatrami **08:30** Między ziemią a niebem **10:00** Msza Święta Kanonizacyjna Transmisja **13:30** Między ziemią a niebem **14:10** Pamiętaj o mnie **14:30** Tygrysy Europy serial **15:20** Okrasa łamie przepisy **15:50** Alchemia zdrowia i urody **16:05** Skarby prowincji **16:25** Dzika przyroda w sercu Europy film **16:55** Made in Poland **17:25** Łamigłówka **17:30** Telexpress **17:50** M jak miłość **18:45** Budzimy do życia koncert Fundacji „Akogo?” **19:40** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:45** Sport **20:50** Pogoda **21:00** Blondynka serial **21:45** Pamiętaj o mnie **22:05** Tygodnik pl **23:05** Tygrysy Europy serial **00:05** Dzika przyroda w sercu Europy film **00:35** Niepokojne umysły **00:50** Łamigłówka **00:52** M jak miłość serial **12 01:40** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:45** Sport **02:50** Pogoda **03:00** Blondynka serial **03:50** Pamiętaj o mnie **04:10** Tygodnik pl **05:05** Kulturalni PL

NIEDZIELA 27.04

06:05 Galeria serial **06:30-07:45** Dwie strony medalu **08:10** Łamigłówka **08:15** Pod Tatrami **08:30** Między ziemią a niebem **10:00** Msza Święta Kanonizacyjna Transmisja **13:30** Między ziemią a niebem **14:10** Pamiętaj o mnie **14:30** Tygrysy Europy serial **15:20** Okrasa łamie przepisy **15:50** Alchemia zdrowia i urody **16:05** Skarby prowincji **16:25** Dzika przyroda w sercu Europy film **16:55** Made in Poland **17:25** Łamigłówka **17:30** Telexpress **17:50** M jak miłość **18:45** Budzimy do życia koncert Fundacji „Akogo?” **19:40** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:45** Sport **20:50** Pogoda **21:00** Blondynka serial **21:45** Pamiętaj o mnie **22:05** Tygodnik pl **23:05** Tygrysy Europy serial **00:05** Dzika przyroda w sercu Europy film **00:35** Niepokojne umysły **00:50** Łamigłówka **00:52** M jak miłość serial **12 01:40** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:45** Sport **02:50** Pogoda **03:00** Blondynka serial **03:50** Pamiętaj o mnie **04:10** Tygodnik pl **05:05** Kulturalni PL

06:10 Budzimy do życia koncert Fundacji „Akogo?” **07:05** Nożem i widelcem **07:25** Śladem stron świata reż. Wojciech Fiwek **08:00** Pytanie na śniadanie **10:45** Tygodnik pl **11:40** Galeria **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Blondynka **13:45** Made in Poland **14:20** Kulturalni PL **15:20** Naszamią pl **15:50** Złotopolscy **16:20** Studio Wschód **16:55** Galeria **17:20** Polonia w Komie **17:30** Telexpress **17:50** Łamigłówka **17:55** Makłowicz w podróży **18:25** Saga rodów **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Cafe Historia **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:40** Pogoda **20:45** Łamigłówka **20:50-21:20** Na sygnale **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** TOMASZ LIS NA ŻYWO **23:50** Fascynujące Śląskie **00:20** Naszamią pl **00:45** Galeria **01:10** Łamigłówka **01:15** Śladem stron świata **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:35** Pogoda **02:45-03:10** Na sygnale **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:50** TOMASZ LIS NA ŻYWO **05:40** Fascynujące Śląskie

PONIEDZIAŁEK 28.04

06:05 Świat się kręci **06:55** Słownik polsko@polski **07:25** Sześć milionów sekund **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Dwie strony medalu **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50** Blondynka **13:45** Made in Poland **14:20** Kulturalni PL **15:20** Naszamią pl **15:50** Złotopolscy **16:20** Fascynujące Śląskie **16:55** Dwie strony medalu **17:20** Polonia w Komie **17:30** Telexpress **17:50** Łamigłówka **17:55** Trebunie Tukliki Junior Future Sound **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Informacje kulturalne **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:35** Pogoda **20:40** Łamigłówka **20:50** Ojciec Mateusz **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Hala odlotów **23:35** Po prostu **00:10** Nie mając Polska **00:45** Dwie strony medalu **01:10** Łamigłówka **01:15** Sześć milionów sekund **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Ojciec Mateusz **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:55** Po prostu **05:30** Informacje kulturalne **05:45** Polska i świat z historią w tle

WTOREK 29.04

06:05 Świat się kręci **07:05** Ex Libris **07:25** Przygrywka **08:00** Pytanie na śniadanie **11:00** Polonia 24 **11:40** Dwie strony medalu **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:35** Wiadomości **12:50-13:20** Na sygnale **13:50** Nie mając Polska **14:25** Sztuka życia **14:55** Po prostu program Tomasza Sekielskiego **15:30** Notacje **15:45** Złotopolscy **16:10** Rozmowy po Szczególne **16:55** Dwie strony medalu **17:20** Polonia w Komie **17:30** Telexpress **17:50** Łamigłówka **17:55** Budzimy do życia koncert Fundacji „Akogo?” **18:50** Barwy szczęścia **19:25** Wilnoteka **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:30** Sport **20:35** Pogoda **20:40** Łamigłówka **20:50** Przystań **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Kabaretowy Klub Dwójki **23:45** Herbert **00:15** Made in Poland **00:45** Dwie strony medalu **01:10** Łamigłówka **01:15** Przygrywka **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:30** Pogoda **02:45** Przystań **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:50** Kabaretowy Klub Dwójki **05:35** Zapiski Łazęgi **05:45** Wilnoteka

ŚRODA 30.04

06:05 Świat się kręci **07:00** Abyś dzień święty święcił **07:25** Plecak pełen przygód **07:55** Sto minut wakacji **09:30** Sztuka życia **10:00** Dzień pierwszy 1 maja **11:00** Polonia 24 **11:40** Dwie strony medalu **12:00** Barwy szczęścia **12:25** Łamigłówka **12:30** 12:50 M jak miłość **13:45** Przystań **14:45** Herbert **15:15** Niepokojne umysły **15:35** Złotopolscy **16:00** Tygodnik Kulturalny **16:55** Dwie strony medalu **17:20** Polonia w Komie **17:30** Telexpress **17:45** Łamigłówka **17:55** Dyskretny urok trójkąta czyli namiętne show Terceciu Egzotyckiego **18:55** Barwy szczęścia **19:25** Informacje kulturalne **19:45** Dobranocka **20:00** Wiadomości **20:25** Sport **20:40** Pogoda **20:45** Łamigłówka **20:55** Komisarz Alex **21:45** Polonia w Komie **22:00** Polonia 24 **22:45** Tu bije serce Europy **00:20** 00:45 Dwie strony medalu **01:10** Łamigłówka **01:15** Plecak pełen przygód **01:40** Łamigłówka **01:45** Dobranocka **02:00** Wiadomości **02:25** Sport **02:35** Pogoda **02:45** Komisarz Alex **03:35** Polonia 24 **04:10** Polonia w Komie **04:20** Barwy szczęścia **04:55** Dzień pierwszy 1 maja **05:50** Informacje kulturalne

CZWARTEK 01.05

07:20-07:45 Przygody pana Michała **08:30** Uzależnieni od miłości film reż. Pernille Rose Grønliær **09:40** Gra o wszystko film reż. Andrzej Kotkowski wyk. Gerard Cieślak Jacek Łapiński **10:50** Mój Papież Muniak Staszczak felieton **11:00-11:20** Od początku do końca i początku **11:20:05** Henryk Mikołaj Górecki Beatus Vir **12:50** Gra o wszystko film obyczajowy **14:10** Parę osób mały czas reż. Andrzej Barański wyk. Krystyna Janda Andrzej Hudziak Igor Przegrodzki Monika Obara Arkadiusz Detmer **16:10** Kontrapunkt **16:35** Libera Przewodnik po sztuce **16:50** Aktorzy przyjechali film **18:10** Ceremonia pogrzebowa film reż. Jacek Bromski wyk. Anna Romantowska Jadwiga Jankowska Cieślak Bogusław Linda **20:00** Informacje kulturalne **20:20** Kino jest sztuką Dni chwaly reż. Rachid Bouchareb **22:40** Tygodnik Kulturalny **23:30** Młoda Kultura Mama Selita koncert **00:05** Informacje kulturalne i **00:30** Kino nocne Rok przestępny Ano bisieto reż. Michael Rowe **02:15** Kino jest sztuką Dni chwaly **04:35** Mój dom film reż. Magdalena Szymków **05:10** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25-07:50** Przygody pana Michała **08:35** Skutki noszenia kapelusza w maju film reż. Krystyna Krupska Wysocka **10:05** Informacje kulturalne **10:20** Kontrapunkt **10:50** Mała sprawa film reż. Janusz Kondratik **11:50** „Te Deum” na głosy solowe chór i orkiestrę Krzysztofa Pendereckiego Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II **12:35-13:30** Prawdziwa władza Watykanu **14:40** „Tańcz mnie po miłości kres” 39 Studencki Festiwal Piosenki koncert **15:45** Jestem film reż. Dorota Kędzierzawska **17:25** Sztuka czytania **18:00** 18 Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena **18:40** Basia z Podlasia film krótkometrażowy **19:20** Klasyczne albumy rocka Deep Purple Machine Head **20:25** Bilet do kina Kadisz dla przyjaciela reż. Leo Khasin **22:15** Dianne Reeves na Avo Session koncert **23:25** Hala odlotów **00:20** Kino nocne Liban Lebanon reż. Samuel Maoz **02:05** Bilet do kina Kadisz dla przyjaciela **03:55** Będzie głośno It Might Get Loud film USA 2010 reż. Davis Guggenheim **05:35** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25-07:50** Przygody pana Michała **08:35** Jestem film obyczajowy **10:15** Informacje kulturalne **10:35** Cinema Italiano Ptaki i ptaszyska reż. Pier Paolo Pasolini wyk. Toto Ninetto **12:10** Fatalista film reż. Stanisław Lenartowicz wyk. Gustaw Holoubek Andrzej Hrydzewicz **12:40** Totus Tuus Henryk Mikołaj Górecki koncert **13:00** Co Ty wiesz o nauce? **3:20** Klasyczne albumy rocka Deep Purple Machine Head **14:30** Hala odlotów **15:25** Wiesław Ochman melodie świata koncert **16:25** Tygodnik Kulturalny **17:25** Niedziela ze Stanisławą Celińską **18:20** Dwa księżycy film reż. Andrzej Barański wyk. Bożena Adamek Artur Baroń Jerzy Bończak **20:50** Krajobraz po bitwie reż. Andrzej Wajda wyk. Daniel Olbrychski Stanisław Celińska **22:45** Czas kobiet Sytuacja życiowa film reż. Patricia Lewandowska **23:50** Święte film **00:15** Co Ty wiesz o nauce? **00:35** Nieściszałni **02:20** Młoda Polska Jestem k **02:45** Europejski Stadion Kultury 2013 MYSLLO-VITZ & N R M koncert **03:20** Kto by pomyślał? film **03:35** Pasma kontemplacyjne **05:05** Zakończenie dnia

ITVN: serial „Lekarze”, 20 i 27 kwietnia, godz. 21.35

07:20-07:45 Przygody pana Michała **08:30** Portrety Komeda muzyczne ścieżki życia film reż. Claudia Butenhoff Duffy **09:45** Solidarność film reż. Juliusz Machulski Andrzej Jakimowski Jerzy Domaradzki **11:45** Hotel Mirage film **12:10** Poniedziałek z piosenką Śpiewnik Komedii koncert **13:10** Smak czekolady film reż. Paweł Karpinski wyk. Czesław Nogacki Hanna Mikuć Piotr Jachowicz Maria Hesse **13:55** Solidarność film **16:05** Hala odlotów **17:05** Portrety Komeda muzyczne ścieżki życia film **18:15** Mleczna droga film reż. Andrzej Kondratik **12 20:00** Informacje kulturalne **20:20** Śmiertelne zmęczenie reż. Michel Blanc wyk. Roman Polański Thierry Lhermitte **21:55** Grobowiec świetlików film reż. Isao Takahata **23:30** Doktor film reż. Suzan Pitt **23:55** Libera Przewodnik po sztuce **00:15** Videogaleria **01:15** Deep Purple z orkiestrą Montreux koncert **02:25** Sztuka czytania **03:00** Informacje kulturalne **03:25** Śmiertelne zmęczenie komedia reż. Michel Blanc **04:50** Pasma kontemplacyjne **05:10** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:25-07:50** Przygody pana Michała **08:35** Hotel Polski film reż. Kama Veymont **09:40** Próba ognia film reż. Marek Wortman wyk. Mieczysław Grajka Małgorzata Pitulak **11:05** Do domu film reż. Janusz Zaorski wyk. Piotr Siwkiewicz Jerzy Bińczycki Izabella Olszewska Renata Zarębska **12:15** Paavo Järvi dyryguje IV Symfonią Schumanna Schumann Cycle Kammerphilharmonie Bremen **12:55** Informacje kulturalne **13:20** Próba ognia film reż. Marek Wortman **14:50** Do domu film **16:00** Tygodnik Kulturalny **17:00** Hotel Polski film reż. Kama Veymont **18:05** Poznań reż. Filip Bajon wyk. Daniel Olbrychski Jerzy Radziwiłowicz Piotr Prońko **20:20** Zbżenie na... Bena Whishawa Powrót do Brideshead reż. Julian Jarrold **22:40** Bellissima film reż. Artur Urbański wyk. Ewa Kasprzyk Maria Góralczyk **23:55** Młoda Polska Dziemi na wojnę film reż. Krzysztof Kasior **00:40** Częstki elementarne film reż. Oskar Röhrer **02:40** Pink Martini na Avo Session **04:05** Dolny Śląsk Do zobaczenia **04:25** Pasma kontemplacyjne **05:00** Zakończenie dnia

07:20-07:45 Przygody pana Michała **08:30** Portrety Krzysztofa Warlikowski Nowy sen film reż. Marcin Latało **09:40** Sceny noone film reż. Marek Nowicki **11:50** Libera Przewodnik po sztuce **12:05** Made in Polska MITCH & MITCH koncert **13:55** Sceny noone film **16:00** Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena **16:30** Co Ty wiesz o społeczeństwie? **17:00** Portrety Krzysztofa Warlikowski Nowy sen film reż. Marcin Latało **18:05** Wróżby kumaka reż. Robert Gliński wyk. Krystyna Janda Matthias Bahio **20:00** Informacje kulturalne **20:20** Wszystko co ocham film reż. Jacek Borouch wyk. Mateusz Kościukiewicz Olga Frycz **22:05** Luksus film reż. Jarosław Sztandera wyk. Zbigniew Zamachowski **23:00** Studio Kultura Marcel Łoziński **23:05** Poste restante film reż. Marcel Łoziński **23:20** Jak to się robi film reż. Marcel Łoziński **01:00** Informacje kulturalne **01:20** Noi Albinoi reż. Dagur Kári **03:00** Anomalia La cinquieme saison The Fifth Season film reż. Peter Broens Jessica Woodworth **04:40** Pasma kontemplacyjne **05:20** Zakończenie dnia

07:00 Informacje kulturalne **07:20** Przygody pana Michała **08:00** Getto Gospel film reż. Jakub Radej **08:40** Wino truskawkowe komedio reż. Dariusz Jabłoński wyk. Jiri Machacek **10:45** Na północ od Katalonii film reż. Marcin Sauter **12:05** Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie koncert **13:10** Informacje kulturalne i **13:30** Noc w Varennes film reż. Ettore Scola **16:05** Studio Kultura **16:40** Sztuka czytania **17:15** Getto Gospel film reż. Jakub Radej **17:50** O rządach miłości film reż. Adela Kaczmarek **18:20** Była sobie dziewczyna film reż. Lone Scherfig **20:20** Hala odlotów **21:15** Sala samobójców reż. Jan Komasa wyk. Jakub Gierszał Roma Gąsiorowska Żurawska **23:20** Hala odlotów **00:15** Motyl i skafander film reż. Julian Schnabel wyk. Mathieu Amalric Emmanuelle Seigner Marie Josee Croze Anne Consigny **02:20** Noc w Varennes Nuit de Varennes La film kostiumowy Włochy 1982 reż. Ettore Scola wyk. Harvey Keitel Aline Mess Hugues Quester Pierre Malet **04:50** Pasma kontemplacyjne **05:10** Zakończenie dnia

TVP
HISTORIA

PIĄTEK 25.04

07:30 Podróżnik Sintra **07:55** Po co ci te chłopy? Rzecz o Karolu Lewakowskim film **09:00** 1920 Wojna i miłość **09:50** Skarby opactwa w Krzeszowie film **10:25** Jan Paweł II do rodaków **11:30** Widziane na Ziemi **12:25** Polska i świat z historią w tle **12:50** Kolo historii **13:35** Spór o historię **14:10** Szerokie tory **14:45** Przesługa Majów **15:05** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:35** Ex Libris **15:55** Sensacje XX wieku **16:25** Sensacje XX wieku **17:00** 1920 Wojna i miłość **17:50** Flesz historii **18:15** Jan XXIII Papież Pokoju **20:10** Widziane na Ziemi **21:10** Cafe Historia **21:30** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00** Sensacje XX wieku Tunele wojny **22:30** Sensacje XX wieku Tunele wojny **23:05** Szerokie tory Szerokie tory Krymscy Tatarzy **23:35** Nieznane Katastrofy **00:05** Aniołki **00:40** Pierwszy ulan Drużej Rzeczypospolitej film **01:45** Jan XXIII Papież Pokoju film biograficzny **03:35** Zakończenie dnia

SOBOTA 26.04

07:30 Podróżnik Belem miasto odkrywców **08:00** Sonda Kwestia minut **08:35** Cafe Historia **09:00** Lalka **10:40** Habemus Papam film reż.: Paweł Woldan **11:30** Flesz historii **11:50** Widziane na Ziemi Tasmania **12:55** Moje życie dla Niego film reż.: Ewa Świecińska **14:00** Szerokie tory Krymscy Tatarzy **14:35** Polska i świat z historią w tle **15:00** Nasz profesor papieżem **16:05** Flesz historii **16:25** Encyklopedia II wojny światowej **17:00** Rodzina Polanieckich reż.: Jan Rybkowski wyk.: Andrzej May Anna Nehrebecka Czesław Woltejo Andrzej Chrzanowski Teresa Lipowska **18:30** Jan XXIII Papież Pokoju film biograficzny **20:30** Wielki test Wielki test z historii **22:15** Papieskie Okno Franciszkańska film **23:05** Encyklopedia II wojny światowej **23:35** Boża podszewka **00:40** Nie ma szczęśliwych Kennedych The Kennedys an untold story of the clan film reż.: Patrick Jaudi **02:30** Jan XXIII Papież Pokoju film biograficzny **04:25** Zakończenie dnia

NIEDZIELA 27.04

07:30 Podróżnik Granada i Federico Garcia Lorca **08:05** Nieznane życie Jana Pawła II film **09:00** Rodzina Polanieckich **10:30** Dzieje kultury polskiej Między złotym a srebrnym wiekiem **11:35** „Cud na Kostaryce” **12:30** Wielka Pięta Wielkopolski film reż.: Tadeusz Litowczenko **13:45** Wielka Gra **14:55** Piętro wyżej reż.: Leon Trystan Leon Trystan wyk.: Eugeniusz Bodo Józef Orwid **16:25** Encyklopedia II wojny światowej **17:00** Rodzina Polanieckich **18:30** Kalendarium historyczne **19:00** Dziennik telewizyjny **19:45** Granatowi film reż.: Irena Wollen **20:40** Prymas trzy lata z tysiąca reż.: Teresa Kotlarczyk wyk.: Andrzej Seweryn Maja Ostaszewska Zbigniew Zamachowski **22:30** Encyklopedia II wojny światowej **23:10** Papież nie tylko polski film reż.: Stanisław Wolny Marek Adamiak **00:10** Boża podszewka **01:15** Mała Polska w Indiach film **02:20** Aleksandra jedzie do Polski film reż.: Albrecht Jawłowski **03:20** Zakończenie dnia

FOTO: MONOLITH FILMS

FOTO: TVN / Agnieszka K. Jurek

FOTO: TVN / Agnieszka K. Jurek

FOTO: TVN / Agnieszka K. Jurek

FOTO: TVN / Agnieszka K. Jurek

ITVN: serial „Prawo Agaty”, 22 i 29 kwietnia, godz. 21.35

PONIEDZIAŁEK 28.04

07:30 Podróżnik Bonga Afryka **08:00** Przeżyć Afganistan film reż.: Małgorzata Imielska **09:05** 1920 Wojna i miłość **10:00** Dziką Polską **10:30** Makłowicz w podróży **11:10** Kwiaty targowicy film reż.: Joanna Wierzbicka **12:05** Ex Libris **12:20** Cafe Historia **12:45** Pamiętnik znaleziony w garbie reż.: Jan Kidawa Błoński **15:05** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:35** Ex Libris **15:55-16:30** Sensacje XX wieku Tunele wojny **17:00** 1920 Wojna i miłość **17:55** Akcja „Wista” film reż.: Jadwiga Nowakowska **18:55** Dziennik telewizyjny **19:45** Kolo historii Polowanie na kata **20:25** Spór o historię **21:00** Flesz historii **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00-22:30** Sensacje XX wieku Wyrok wykonano **23:00** Zapomniany generał Tadeusz Jordan Rozwadowski film reż.: Piotr Boruszkowski **00:05** Goralenvolk film reż.: Artur Więcek „Baron” **01:15** Piętro wyżej reż.: Leon Trystan Leon Trystan **02:45** Zakończenie dnia

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** Surfing po menu **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Bazar dokument **12:20** Project Runway **13:05** Smakuj świat z Pascalem **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25** Serwis pogodowy Polska **14:30** Serwis pogodowy Europa **14:32** Serwis pogodowy Świat **14:35** Serwis pogodowy kurortu europejskie **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** SOS Uroda **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Magiel Towarzyski **21:35** Sama słodycz **22:20** Brygada antymafijna **23:10** Pani Gadżet **23:30** Miasto Kobiet **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35-04:42** Serwis pogodowy **04:45** Najsztub słucha **05:10** Szpital

WTOREK 29.04

07:30 Podróżnik Shayamoya **07:55** 8 Kontynent **09:00** 1920 Wojna i miłość **09:55** Mosty paryskie film **10:30** Podróże kulinarne Roberta Makłowicza **11:10** Kolo historii Polowanie na kata **11:50** Spór o historię **12:30** Flesz historii **12:55** Zapomniany generał Tadeusz Jordan Rozwadowski film reż.: Piotr Boruszkowski **14:00** Goralenvolk film reż.: Artur Więcek „Baron” **15:00** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Cafe Historia **15:55-16:25** Sensacje XX wieku **17:00** 1920 Wojna i miłość **17:55** Kalendarium historyczne **18:40** W powstającej rogatywoce i niemieckim mundurze film reż.: Dorota Latour Paczka Jerzy Paczka **19:10** Dziennik telewizyjny **19:50** Wielcy marzyciele Juliusz Verne Podróż całego życia reż.: Misza Kostrow **20:50** Cafe Historia **21:05** Polska i świat z historią w tle **21:25** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00-22:40** Sensacje XX wieku **23:20** Ował reż.: Krzysztof Zanussi **01:15** Polana pośród brzozy reż.: Marceline Loridan Ivens **02:50** Zakończenie dnia

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej **12:20** Lekarze **13:05** Na szlaku Czngis Chana dokument **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25** Serwis pogodowy Polska **14:30** Serwis pogodowy Europa **14:32** Serwis pogodowy Świat **14:35** Serwis pogodowy kurortu europejskie **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Zawody **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda obyczajowy **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Idealna niania **21:35** Prawo Agaty **22:20** O tym się mówi **22:35** Kuba Wojewódzki **23:20** Prawo i medycyna I **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35-04:42** Serwis pogodowy **04:45** Maja w ogrodzie **05:10** Szpital

ŚRODA 30.04

07:25 Podróżnik Pongola **07:55** Jutro już będzie inaczej reż.: Maria Wiernikowska **09:00** 1920 Wojna i miłość **09:55** Namibia **10:25** Okrasa tamie przepisy **11:05** Wielcy marzyciele Juliusz Verne Podróż całego życia reż.: Misza Kostrow **12:05** Polska i świat z historią w tle **12:25** W powstającej rogatywoce i niemieckim mundurze film reż.: Dorota Latour Paczka Jerzy Paczka **13:05** Ował reż.: Krzysztof Zanussi **15:00** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **15:30** Cafe Historia **15:55-16:30** Sensacje XX wieku **17:00** 1920 Wojna i miłość **18:00** Kalendarium historyczne Fakty mówią Największa grabież dzieł sztuki **18:40** Rajd Podkowy film reż.: Adam Sikorski **19:15** Dziennik telewizyjny **19:50** Wielcy marzyciele Leonardo da Vinci **20:55** Flesz historii **21:15** Ex Libris **21:30** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:00-22:35** Sensacje XX wieku **23:05** Królowa Panoram film reż.: Marcin Bradke **00:05** Polskie bitwy **01:00** Pomnik czynu film reż.: Dariusz Król **01:25** Jadzia reż.: Mirosław Krawicz **02:50** Zakończenie dnia

05:55 W niewoli przeszłości **06:45** W 11 Wydział Śledczy **07:15** Rozmowy w toku **08:00** Dzień dobry TVN **11:10** Ukryta prawda **11:55** Na Wspólnej **12:20** Sama słodycz **13:05** Idealna niania **13:40** Diabeł wie lepiej **14:25** Serwis pogodowy Polska **14:30** Serwis pogodowy Europa **14:32** Serwis pogodowy Świat **14:35** Serwis pogodowy kurortu europejskie **14:40** Prognoza narciarska **14:45** Sędzia Anna Maria Wesołowska **15:30** Wiem co jem **15:55** W niewoli przeszłości **16:45** Rozmowy w toku **17:25** Szpital **18:10** Ukryta prawda **19:00** Fakty **19:30** Sport **19:40** Pogoda **19:50** Uwaga! **20:05** Na Wspólnej **20:30** W 11 Wydział Śledczy **21:00** Stylowy magazyn **21:35** Bitwa o dom **22:20** Emil lowca fotoradarów **22:45** Generał **23:40** Idealna niania **00:15** W niewoli przeszłości **01:05** Rozmowy w toku **01:45** Ukryta prawda **02:30** W 11 Wydział Śledczy **03:00** Fakty **03:25** Sport **03:30** Pogoda **03:35** Uwaga! **03:50** Sędzia Anna Maria Wesołowska **04:35-04:42** Serwis pogodowy **04:45** Emil lowca fotoradarów **05:10** Szpital

CZWARTEK 01.05

07:30 Podróżnik **07:55** Dzień pierwszy 1 maja 2004 film reż.: A Marek Drajzewski **09:00** 1920 Wojna i miłość **09:55** Niech się święci 1 maja reż.: Aneta Chwalba Maciej Muzyczuk **10:30** Makłowicz w podróży **11:05** Klucz do serc film **11:40** Cudze listy film reż.: Maciej Drygas **12:50** Polska i świat z historią w tle **13:05** Zbudować świat jakiegoś świat nie widział **14:10** Zawrócony film reż.: Kazimierz Kutz **15:40** PRLowe obrzędy nowe **16:05-16:40** Sensacje XX wieku **17:05** 1920 Wojna i miłość **18:00** Kalendarium historyczne **19:10** Dziennik telewizyjny **20:15** Spór o historię 1 **20:55** W cieniu historii Strzały na Mazowieckiej **21:35** Było nie minęło kronika zwiadowców historii **22:05-22:35** Sensacje XX wieku **23:05** Szerokie tory **23:40** Dzień pierwszy 1 maja **00:40** Bolończycy **01:20** Jadzia reż.: Mirosław Krawicz wyk.: Jadwiga Smosarska Zutek Kudła Mieczysława Cwiklińska Aleksander Zabczyński Ludwik Liedtke **02:50** Życie według Piotra **03:10** Rewolucja online **03:40** Zakończenie dnia

TYGODNIOWY HOROSKOP Z TAROTEM

BARAN 21.03.-20.04. ÓSEMKA MIECZY

Twoją bolączką jest brak zakorzenionego oparcia, nawyk ciągłego zmieniania zamiarów, budowanie na lodzie.

BYK 21.04.-21.05. DWÓJKA PUCHARÓW

Twoje związki emocjonalne z pewną grupą ludzi sprawiają, że Ty i Tvoi przyjaciele zdolni jesteście uruchomić potencjał twórczy.

BLIŹNIĘTA 22.05.-21.06. RYCERZ PUCHARÓW

Najbliższa przyszłość to zacieśnienie związków z kimś, kto jest uwodzicielem i kto chce Cię związać ze sobą emocjonalnie.

RAK 21.06.-22.07. CESARZ

Bądź zdyscyplinowany, wytrwały i konsekwentny. Rozważ jakie cele szczególnie leżą Ci na sercu.

LEW 23.07.-23.08. GIERMEK MIECZY

Pewna osoba utrudnia Ci życie, udaje przyjaciela, którym w rzeczywistości nie jest. Celowo, z zazdrości będzie przeszkadzać w załatwieniu spraw.

PANNA 24.08.-23.09. CZWÓRKA BUŁAW

Jesteś w położeniu kogoś, kto już kiedyś wiele osiągnął i wiele miał. Dawne sukcesy nie pozwalają Ci cieszyć się obecnymi.

WAGA 24.09.-23.10. DZIEWIĄTKA MIECZY

Nie wszystkie krępujące więzy z przeszłości zostały rozwiązane. Wydaje Ci się, że masz swobodę; naprawdę krępują Cię ograniczenia.

SKORPION 24.10.-23.11. KRÓL PUCHARÓW

Nadchodzący tydzień będzie harmonijny i dobry. Jeśli pojawią się jakieś problemy, to nadarzy się okazja, aby je rozwiązać.

STRZELEC 24.11.-22.12. TRÓJKA MIECZY

Działaj tak, jak Ci to nakazuje plan, logika i racje rozumu. Sentymenty odłóż na bok. Cel uświęca środki.

KOZIOROŻEC 23.12.-20.01. SZÓSTKA BUŁAW

Pozwól sobie na moment odpoczynku, relaksu. Czas na zabawę i spotkania z przyjaciółmi. Warto podsumować osiągnięcia.

WODNIK 21.01.-19.02. KOCHANKOWIE

Daj odpocząć rozsądkowi i poddaj się władzy uczuć. Nie bój się pokus, bo i tak ich nie unikniesz.

RYBY 20.02.-20.03. AS DENARÓW

Niespodziewanie otworzy się przed Tobą nowa dziedzina (nowy sposób) zarabiania pieniędzy. To będzie coś, co dopiero się zaczyna.

Wróżka Henry

tarot, runy, talizmany runiczne, numerologia, horoskopy partnerskie
tel. + 32 0496 41 22 40, e-mail: henryka.lorenc@wp.pl

PRENUMERATA
VECTOR POLONII

Imię i nazwisko

Zamawiam prenumeratę (roczną, półroczną)

Adres e-mail:

Wybierz okres prenumeraty!

Adres

Wybierz rodzaj płatności!

Płatność czekiem bankowym, przelewem, osobiście w redakcji.

Dane do przelewu bankowego:

ROI DORE, 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Prenumerata Francja:

konto BNP Paribas
RIB: 30004 01849 00010069666 64

Prenumerata zagraniczna:

IBAN: FR76 3000 4018 4900 0100 6966 664
BIC: BNPAFRPPPOP

Kupon z czekiem wystawionym na ROI DORE prosimy kierować na adres redakcji: ROI DORE - 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Obsługa abonentów:

09 62 62 77 86 | prenumerata@vectorpolonii.com

Pascha w pucharkach

Ponieważ Wielkanoc zbliża się wielkimi krokami, zapraszam do „Weekendowej Cukierni” na paschę dla „zapracowanych”. Pascha ma swoje korzenie w Rosji, ale jest bardzo chętnie przygotowywana na polski wielkanocny stół. Tradycyjnie przygotowywana jest z twarogu, mleka bądź śmietany. Jedno jest pewne - jest słodka i przepyszna. Przedstawiam prostszą i szybszą wersję tego deseru, bowiem do jego przygotowania użyłam zmielonego twarogu. Przed spożyciem należy ją dobrze schłodzić. Podana w pucharkach prezentuje się niezwykle elegancko. Może warto podać ją w ten sposób, zachęcam do tego :)

Składniki:
 250 g sera twarogowego
 2 łyżeczki rodzynek
 4 suszone morele
 2 łyżeczki kandyzowanych owoców
 2 łyżeczki migdałów
 1 łyżeczka orzechów laskowych
 1 żółtko
 6-7 łyżek cukru pudru
 3 łyżki płatków migdałowych

Przygotowanie:

Ser twarogowy mielimy 3 razy w maszynce. Można użyć od razu sera zmielonego. Orzechy laskowe i migdały drobno siekamy. Morele i rodzynki kroimy w kostkę. Do sera dodajemy cukier puder i żółtko, ucieramy całość aż do uzyskania kremowej konsystencji. Do masy dodajemy posiekane owoce, orzechy, owoce kandyzowane i mieszamy. Masę przekładamy do dwóch pucharków. Płatki migdałowe prażymy na suchej patelni aż do zarumienienia. Gdy ostygną, dekorujemy nimi deser. Pucharki odstawiamy do lodówki do stężenia. Smacznego!

Katarzyna Cukier

autorka bloga „Gotuj z Cukierniczką”
gotujzucukierniczka.blogspot.fr

Biała kielbasa duszona w kapuście z suszonymi grzybami

To danie zdecydowanie dla mężczyzn – jest bardzo sycące. Świetnie smakuje ze świeżym pieczywem. Dzięki długiemu duszeniu jest ono bardzo aromatyczne. Smaki przenikają się nawzajem, co podkreślają suszone grzyby.

Składniki:
 50 g suszonych grzybów
 500g kiszzonej kapusty
 5 białych kielbas
 2 cebule
 1/2 łyżeczki słodkiej papryki
 1 łyżeczka koncentratu pomidorowego
 szczypta ostrej papryki
 1,5 - 2 szklanki wody
 sól
 pieprz

Przygotowanie:

Suszone grzyby płuczemy, zalewamy szklanką wody i moczymy przez godzinę. Następnie gotujemy je w tej samej wodzie około 30 minut dodając szczyptę soli. Po ugotowaniu grzyby studzimy i kroimy w paski.

Kiszoną kapustę płuczemy i gotujemy przez 40 minut. Po ugotowaniu studzimy ją i odciskamy wodę.

Cebulę drobno kroimy, szklimy ją na oleju. Do cebuli dodajemy kielbasę i obsmażamy ją na rumiano z każdej strony. Całość przykrywamy i dusimy na wolnym ogniu około 10 minut. Dodajemy kapustę, grzyby, koncentrat pomidorowy, całość zalewamy wodą i dusimy pod przykryciem około godziny doprawiając do smaku. Najlepiej wodę dolewać stopniowo tzn. po około pół szklanki.

Kielbasę podajemy ze świeżym pieczywem. Smacznego :)

Katarzyna Cukier

autorka bloga „Gotuj z Cukierniczką”
gotujzucukierniczka.blogspot.fr

PRENUMERATA ANGORA Z VECTOREM POLONII
ANGORA

Imię i nazwisko

Zamawiam prenumeratę (roczną, półroczną)

Adres e-mail:

Wybierz okres prenumeraty!

Adres

Wybierz rodzaj płatności!

Płatność czekiem bankowym, przelewem, osobiście w redakcji.

Dane do przelewu bankowego:

ROI DORE, 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Prenumerata Francja:

konto BNP Paribas
 RIB: 30004 01849 00010069666 64

Prenumerata zagraniczna:

IBAN: FR76 3000 4018 4900 0100 6966 664
 BIC: BNPAFRPPPOP

Kupon z czekiem wystawionym na ROI DORE prosimy kierować na adres redakcji:
 ROI DORE - 6, rue Sainte-Anastase 75003 Paris,

Obsługa abonentów:

09 62 62 77 86 / prenumerata@vectorpolonii.com

KUPUJESZ, SPRZEDAJESZ POSZUKUJESZ?

Gorąco zachęcamy do zamieszczania
bezpłatnych ogłoszeń
na naszym portalu internetowym
www.vectorpolonii.com
w zakładce OGŁOSZENIA

STRONA GŁÓWNA REDAKCJA KONTAKT MOJE KONTO Szukaj

VECTOR
TYGODNIK POLONII

(RSS)
(E-MAIL)

KUP E-WYDANIE VP KONKURS BLOG VP **OGŁOSZENIA** PRENUMERATA FOTOREPORTAŻE

Zachęcamy do lektury „Vectora Polonii” nr 67 z „Angorą” lub bez!
Drodzy Czytelnicy, Od niedawna istnieje możliwość zakupu i prenumeraty [...] [dalej](#)

POPULARNE REKOMENDOWANE

- ★ Kanada: Literatura na ulicy – raj dla miłośników książki
- ★ Świat w obiektywie Krzysztofa Kieślowskiego
- ★ Myślisz, że mam rację?
- ★ Zachęcamy do lektury „Vectora Polonii” nr 34 z „Angorą”
- ★ Izrael: Tydzień Kuchni Polskiej

07:36:43

Czwartek, 23 stycznia 2014

Dzisiaj są imieniny: **Fernandy, Jana i Rajmundy**

POGODA PARYŻ

5°C
odczuwalne 5°C
Pochmurno

pią	sob	nie	pon
6° 2°	9° 2°	7° 2°	6° 0°

Kneset z wizytą w Auschwitz i Krakowie
Utworzono 22 stycznia 2014

Pod hasłem „Refleksje o Auschwitz – pamiętając o przeszłości, patrząc w przyszłość” w poniedziałek, 27 stycznia w Krakowie spotkają się parlamentarzyści z kilkunastu krajów, m.in. Polski, Izraela, Czech, Grecji, Francji, Estonii, Litwy, Włoch, Niemiec, Hiszpanii i Węgier. Uroczysta sesja została zorganizowana w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, przypadającego w 69. rocznicę wyzwolenia [...] [dalej](#)

Agnieszka Radwańska w półfinale Australian Open!
Utworzono 22 stycznia 2014

Agnieszka Radwańska pokonała broniącą tytułu Wiktorię Azarenkę, i wystąpi w półfinale wielkoszlemowego Australian Open. Polka nigdy wcześniej nie dotarła do tego etapu imprezy w Melbourne. O finał Australian Open Radwańska zagra z Dominiką Cibulkową, z którą zmierzyła się dotychczas sześciokrotnie i pięć razy okazała się lepsza. O pierwszy w karierze finał Australian Open zagra z [...] [dalej](#)

SPRZEDAM

MITSUBISHI ASX - 1.8 DI-D 150 INSTYLE

rocznik 2011, brązowy metallic, dach panoramiczny
przebieg 54000 km, cena 17 500 euro

iPhone 4 czarny, 32 gb, stan bdb, odblokowany, guzik centralny do wymiany
(czasem nie kontaktuje), 180 euro, kontakt: 123lplit@gmail.com

- **Fotelik samochodowy** marki Peg Perego. Odpowiedni dla dzieci o wadze do 10 kg.

Stan bardzo dobry. Cena 50 €

- **Nosidełko dla niemowląt** marki Baby Bjorn. Model Baby Carrier Active.

Dla dzieci od 3,5 do 12 kg. Stan dobry. Cena 55 €

- **Łóżeczko turystyczne dla dzieci** marki Babidéal. Stan bardzo dobry.

Cena 20 €, Odbiór we własnym zakresie w Vincennes (94300). Tel: 06 21 84 71 63.

Aparat fotograficzny, (kompaktowy) PowerShot G12,
w idealnym stanie! 250 euro; Paryż, tel. 0665440646

iPhone 4S biały, zablokowany, Orange FR 16 gb, stan bdb, 250 euro, kontakt: 123lplit@gmail.com

Jaguar X-Type kolor British Racing Green, stan ogólny dobry (kilka zadrapań, auto paryskie), 2-gi właściciel, 2.5L V6 automat, świetnie wyposażony, przebieg 196 tys. km, kontakt: 123lplit@gmail.com

WYNAJMĘ

Studio duplex, 28 m².

Umeblowane, wyposażone:
łódzka, pralka, etc...);

Internet, podwórko.

Mała spokojna uliczka.

Wszystkie sklepy w pobliżu
(2 piekarnie, Auchan).

5 min od metra

Saint Denis Porte de Paris.

15 min od Saint Lazare. RER B.

Czynsz 680 euro

Kontakt wyłącznie telefoniczny:
06 33 75 58 09

PRZEDSTAWICIEL DS. PROMOCJI I SPRZEDAŻY

„Vector Polonii” ogłasza rekrutację na stanowisko:

Przedstawiciel ds. promocji i sprzedaży!

Zakres obowiązków:

- Dbanie o dobry wizerunek periodyku
- Pozyskiwanie reklamodawców, odbiorców prenumeraty
- Nawiązywanie oraz podtrzymywanie relacji z klientami
- Realizacja planów sprzedaży w oparciu o wyznaczone cele

Profil kandydata:

- Doświadczenie w sprzedaży i obsłudze klienta
- Dobra znajomość języka francuskiego (każdy dodatkowy język będzie atutem)
- Doskonałe umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne
- Znajomość środowisk polonijnych (mile widziana)
- Inicjatywa, energia, zapał do pracy
- Dynamizm i zaangażowanie
- Prawo jazdy kat. B

Informacje praktyczne:

- Miejsce pracy: Paryż, Francja
- Data objęcia stanowiska: od zaraz

Zgłoszenia (CV + list motywacyjny w języku polskim) prosimy wysłać na adres: photo@roidore.com z dopiskiem „Przedstawiciel ds. promocji i sprzedaży”.

PSYCHOLOG

Beata KWASIEBORSKI

Konsultacje - Paryż X

tel. 06 13 82 20 89

DAM PRACĘ

Praca dla spawacza/montera z doświadczeniem w pracowni kreacji i wyrobu biżuterii w Paryżu.

Zakres zadań: obróbka metalu, prace ślusarskie, monterskie i spawalnicze. Znajomość języka francuskiego nie wymagana.

Osoby zainteresowane prosimy o kontakt telefoniczny pod numerem 01 42 71 84 80 lub mailowy: magic@magicparis.fr.

Cennik ogłoszeń:

Ogłoszenia drobne do 10 słów – 8 €,

każde kolejne słowo – 0,50 €.

Zniżka od trzeciej emisji ogłoszenia.

Ogłoszenia „dam prace/szukam pracy” – bezpłatne

Prosimy o przesyłanie ogłoszeń na adres:

redakcja@vectorpolonii.com

Reklama: cena w zależności od wielkości i ilości emisji.

Cennik w siedzibie Redakcji: 6, rue Sainte-Anastase, 75003 Paryż.

Redakcja VP nie ponosi odpowiedzialności

za treść ogłoszeń i reklam.

Ciekawość wiedzie człowieka do podejmowania najróżniejszych działań. Wśród nich znajdują się sekcje zwłok. Odrażające, budzące grozę, czasem też agresję. Prowadzone mimo częstych zakazów i kar. Doprowadziły do rozwoju nauki i pozytywnych zmian w ludzkim życiu.

Nauka w teatrze. Zwłoki

Serce i kości

Dawni medycy poznawali budowę ciała człowieka wyłącznie teoretycznie. Wiedza wkraczała bardziej w świat opowieści fantastycznych, niż empirycznej znajomości anatomii. Ta zaś opierała się wyłącznie na budowie zwierząt, którą poznawano, jak podaje w relacji, pochodzącej z 1564 r., Marcin Siennik: „Przyglądało się, skoro bito wieprze na Wielkanoc i na Gody, po której stronie leży serce, gdzie się znajdują dziurki prowadzące od nosa do mózgu. [...] A skoro [...] ćwiartowano złoczyńcę, wówczas [...] szli, ażeby się przekonać, czy człowiek tak samo zbudowany jest jak wieprz”.

Tak było na ziemiach Polskich. W Europie natomiast sekcje zwłok dokonywane na ludziach, znane były już w XV w. Przewodzący w tym względzie ośrodki akademickie jak: Paryż, Bolonia czy Padwa. Zabiegi prowadzono w różnych miejscach, w tym w prywatnych mieszkaniach czy aptekach. Od końca XV w. budowano już teatry anatomiczne. Najpierw przenośne, potem stałe.

W *teatro anatomico* sekcje, dostępne dla różnorodnej publiczności, prowadzono w okresie karnawału. Powodem była przerwa w zajęciach uczelnianych, a także warunki atmosferyczne – zimno sprzyjało przechowywaniu zwłok. Wybierano na nie męskie ciała skażonych, zważając na proporcję i odpowiednią budowę. Dodatkowo pilnowano, aby nie pochodzili oni z miasta, w którym odbywa się zabieg. Pokaz opierał się na stałym scenariuszu i składał z kilku części. Zaczynano od sekcji kości na wysuszonym szkielecie, potem pokazywano jamę brzuszną i klatkę piersiową, a na koniec głowę i jej zawartość oraz nogi.

Wyobrażenie śmierci na jednym z nagrobków w Bazylice św. Antoniego w Padwie

Pod bykiem

Najstarszy z teatrów anatomicznych mieści się we włoskim mieście Padwa. Zajmuje dwa piętra Palazzo del Bo. W wolnym tłumaczeniu nazwa oznacza byka, w przeciwieństwie do przeznaczenia miejsca, w którym mieści się najstarsza siedziba tutejszego uniwersytetu. Padewski Teatr Anatomiczny polecił stworzyć Girolamo Fabrizio. Włoski chirurg, anatom i fizjolog, którego pełne nazwisko brzmiało Girolamo Fabrici d'Acquapendente.

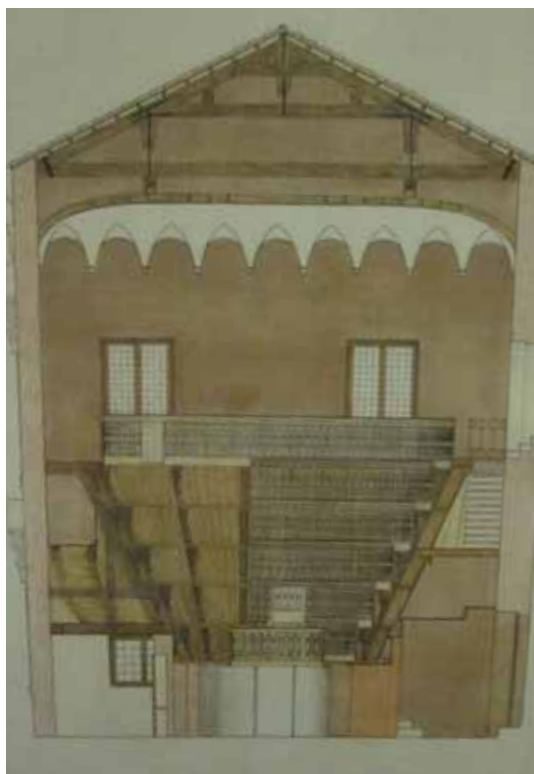
Struktura architektoniczna teatru złożona była z sześciu okręgów stanowiących trybuny. Rozszerzały się one ku górze. Każdy z nich składał się z wąskiej, ułożonej w elipsę, drewnianej deski-podłogi, którą ograniczała dekoracyjnie wycięta barierka. Naukowcy zajmowali miejsce na samym dole konstrukcji, gdzie było miejsce jedynie na stół i fotel. Natomiast biorący udział w pokazie widzowie, cisnęli się jeden przy drugim, na trybunach. Od dołu teatr wydawał się być niewielkim, niemniej było to jedynie złudzenie optyczne. Konstrukcja zajmuje dwie kondygnacje budynku. Przed wejściem do sali, w której króluje drewniana konstrukcja, widnieje łacińska sentencja: „Mors ubi gaudet succurre Vitae”.

Kanał i kupcy

Z Teatrem Anatomicznym w Padwie wiąże się wiele ciekawych historii. Jedną z nich jest ta nawiązująca do obowiązującego niegdyś zakazu prowadzenia sekcji zwłok ludzkich. Wówczas stworzono obracający się stół do sekcji, gdzie po jednej stronie położone były zwłoki wybranego zwierzęcia, a po drugiej martwy człowiek. Ludzkie ciała transportowano do sali specjalnym, podziemnym kanałem, i bezpośrednio wyciągano na przygotowany blat. W oknach stawiano strażników, którzy informowali o nadchodzącej

Wnętrze padewskiego teatru w Palazzo del Bo

Przekrój architektoniczny przedstawiający schemat budowy „Teatru Anatomicznego”

straży. Wówczas stół odwracano i stróżę prawa wizytującą sale, widzieli jedynie operowane zwierzę.

Od momentu, kiedy teatr udostępniono widzowi, wiadomo, że w pokazach brali udział nie tylko studenci, ale i wszyscy chętni, których stać było na opłacenie biletu wstępu. „Zdązało tam całe niemal mieszczaństwo [...] ławki obsiedli Żydzi, nauczyciele, krawcy, szewcy, producenci sandałów, rzeźnicy, sprzedawcy wędzonych ryb, a także tragarze i roznosiciele” – cytował opis widowni R. Grześkowiak.

Anna Rudek-Śmiechowska